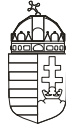

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

TAGÁLLAMI JELENTÉS

**AZ EURÓPAI UNIÓ
MEGÚJÍTOTT FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK (EU FFS)
VÉGREHAJTÁSÁRÓL**

2007.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

1. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK, BEVEZETÉS

A tagállam neve: Magyarország

Koordináló szerv: EU SDS Koordinátor - Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ)

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia tervezésében egyenrangú partnerek: a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM)

készítette: Dr. Molnár Ferenc

látta: Kleinheinz Ferenc

jóváhagyta: Kovács István Vilmos, Dr. Pettendi Zsuzsanna

2. FFS POLITIKA IRÁNYADÓ ELVEI

AZ ALAPVETŐ JOGOK TÁMOGATÁSA ÉS VÉDELME

Az emberek uniós politikák középpontjába helyezése az alapvető jogok támogatása, a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelem, a szegénység világszerte történő visszaszorításának elősegítése, valamint a társadalmi kirekesztés megszüntetése révén.

A NEMZEDÉKEKEN BELÜLI ÉS A NEMZEDÉKEK KÖZÖTTI SZOLIDARITÁS

A jelen nemzedékei igényeinek figyelembevétele anélkül, hogy veszélyeztetnénk a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék saját szükségleteiket az EU-n belül és kívül.

NYITOTT ÉS DEMOKRATIKUS TÁRSADALOM

A polgárok számára az információkhoz való hozzáférési joguk gyakorlásának, valamint az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésnek a biztosítása. Megfelelő konzultációs és részvételi lehetőségek biztosítása valamennyi érdekelt fél és szervezet számára.

A POLGÁROK BEVONÁSA

A polgárok döntéshozatalban való részvételének erősítése. A közvélemény megfelelőbb tájékoztatása és figyelmének felhívása a fenntartható fejlődést illetően. A polgárok tájékoztatása cselekvéseik környezetre gyakorolt hatásáról és a fenntarthatóbb megoldásokat kínáló lehetőségeikről.

AZ ÜZLETI VÁLLALKOZÁSOK ÉS A SZOCIÁLIS PARTNEREK BEVONÁSA

A társadalmi párbeszéd, a vállalkozások szociális felelősségvállalása és a magán- és közszféra közötti partneri kapcsolatok megerősítése a fenntartható fogyasztás és termelés megvalósítása terén való együttműködés és közös felelősségvállalás elősegítése érdekében.

A SZAKPOLITIKÁK KOHERENCIÁJA ÉS KORMÁNYZÁS

Az Unió szakpolitikái, valamint a helyi, regionális, nemzeti és világszintű tevékenységek koherenciájának támogatása annak érdekében, hogy ezek nagyobb mértékben hozzájáruljanak a fenntartható fejlődéshez.

A SZAKPOLITIKÁK INTEGRÁCIÓJA

A gazdasági, szociális és környezetvédelmi megfontolások integrálásának elősegítése annak érdekében, hogy azok koherensek legyenek, és kölcsönösen erősítsék egymást, a jobb jogalkotást célzó eszközök teljes körű kihasználásával, mint például a kiegyensúlyozott hatásvizsgálat és az érdekelt felek közötti konzultációk révén.

A RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ LEGJOBB TUDÁS FELHASZNÁLÁSA

Annak biztosítása, hogy a szakpolitikákat a rendelkezésre álló legjobb tudás szerint dolgozzák ki, értékeljék és hajtsák végre, és azok gazdasági, szociális és környezetvédelmi szempontból rendezettek legyenek, és megfelelő legyen a költség-haszon aránya.

AZ ELŐVIGYÁZATOSSÁG ELVE

A tudomány bizonytalansága esetén értékelési eljárások és megfelelő megelőző intézkedések meghozatala, annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az emberi egészség és a környezet károsodása.

A SZENNYEZŐ FIZET ELVE

Annak biztosítása, hogy az árak tükrözzék a fogyasztással és termeléssel kapcsolatos tevékenységek valós költségeit a társadalom számára, és a környezetet szennyezők fizessenek az emberi egészségnek vagy a környezetnek okozott károkért.

3 HALADÁS AZ EU FFS FŐ KIHÍVÁSAI TEKINTETÉSBEN

3.1 Az éghajlatváltozás és a tiszta energia

Általános célkitűzés: Az éghajlatváltozás, valamint az általa a társadalom és a környezet szempontjából okozott költségek és negatív hatások korlátozása.

3.1.1 EU FFS végrehajtás: éghajlatváltozás és tiszta energia

3.1.1.1 Az üvegházhatású gázok kibocsátásának a csökkentése.

A Kiotói Jegyzőkönyv szerinti kötelezettségek végrehajtásának tekintetében a rendelkezésre álló információk szerint a 2008-2012 közötti időszakban a Magyar Köztársaság által vállalt ÜHG kibocsátás-csökkentés (bázis - 6%) teljesítése biztosított.

Az európai kibocsátás-csökkentési rendszer (EU ETS) keretében folyamatban van a Nemzeti Kiosztási Terv (NKT-2) átdolgozása az EU Bizottság vonatkozó határozatának megfelelően. Az ETS 2005-2007-es kereskedelmi periódusában 229 létesítmény évente átlagosan 31,66 millió kvótát kapott. 2007. április 16-án az Európai Bizottság 26,9 millió tonnának megfelelő széndioxid-kibocsátási egység kiosztását hagyta jóvá a magyar nemzeti kiosztási terv értékelésekor. Az emisszió kereskedelmi létesítményektől 2007. április 1-ig beérkezett hitelesített kibocsátási jelentések alapján a létesítmények összes kibocsátása 25,7 millió tonna szén-dioxid volt.

2006-ban „Zöld Forrás” pályázatok keretében 58 m Ft támogatás a társadalmi szervezetek számára az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével összefüggő feladatok megvalósítására.

3.1.1.2 Az energiapolitika összhangja az ellátási biztonsággal, a versenyképességgel és a környezetvédelemmel.

A hazai energiapolitika fő irányait hosszú távra meghatározó dokumentum előkészítése folyamatban van. Ennek keretében figyelembe vételre kerülnek az EU High Level Group on Energy, Competitiveness and Environment vonatkozó állásfoglalásai, továbbá a 2007. évi Tavaszi Európai Tanács energiapolitikát érintő határozatai is.

A készülő új magyar energiapolitika részeként a közeljövőben kidolgozásra kerül a Nemzeti Megújuló Energia Cselekvési Terv is a klímaváltozási, környezetvédelmi és természeti szempontok figyelembevételével.

3.1.1.3 Az éghajlatváltozás kérdésének integrálása a vonatkozó egyéb politikákba.

2005-ben megindult a hazai üvegházhatású gáz kibocsátási leltár adatgyűjtésének, módszertanának, pontosságának továbbfejlesztése, valamint lépések történtek a minőség-ellenőrzési és biztosítási rendszer bevezetésére. A hazai sajátosságok figyelembevételével elkészült a nemzeti rendszer felépítésének és bevezetésének tervezete.

Folyamatban van a hazai éghajlatváltozási stratégia előkészítése a KvVM irányításával. Az első tervezet véleményezésre bocsátása hamarosan várható. A dokumentumot a Kormány általi elfogadás után az Országgyűlés is meg fogja erősíteni. Előreláthatólag 2008 folyamán zárul le ez a folyamat, amely a klímapolitikai szempontok más politikákba integrálásának biztosítékait is kijelöli.

3.1.1.4 Megújuló energiaforrások alkalmazása.

A 2001/77/EK irányelv alapján Magyarország azt vállalta az EU felé, hogy 2010-re a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia részaránya a bruttó villamosenergia-felhasználáson belül eléri a 3,6%-ot. A megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia mennyisége (hulladékégetéssel) 2005-ben 1941 GWh, 2006-ban 1654 GWh (előzetes adat) volt, ez 4,7%-os, illetve 3,8%-os részaránynak felel meg, így Magyarország már elérte a 2010-re vállalt célkitűzést. A megújuló energiaforrások

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

felhasználása a teljes energiamérlegben 2005-ben 46754 TJ, 2006-ban 46556 TJ (előzetes adat) volt, ez mindkét évben kb. 4%-os arányt jelent.

3.1.1.5 Bio-üzemanyagok alkalmazása a közlekedésben.

A bioüzemanyagokról szóló 2003/30/EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a bioüzemanyagok és más megújuló üzemanyagok közlekedési célú felhasználásának egyes szabályairól szóló 42/2005. (III. 10.) Korm. rendelet ültette át. A bioüzemanyagok gyártásának fejlesztéséről és közlekedési célú alkalmazásuk ösztönzéséről szóló 2058/2006. (III.27.) Korm. határozat 5,75%-ban rögzíti a 2010. december 31-re vonatkozó nemzeti célelőirányzatot, amelynek elérésére a Kormány intézkedéscsomagot fogadott el.

3.1.1.6 Az energiahatékonyság javítása.

A magyar energiapolitika egyik sarokpontja az energiahatékonyság javítása, a gazdaság energiaintenzitásának csökkentése. Utóbbi, a bruttó belföldi energiafogyasztás GDP-hez viszonyított aránya 2005-ben 525,76 kgoe/1000 euró volt (1995-ös árakon), ez 2,5-3-szorosa az EU átlagnak. A 21/1993 (IV.9.) OGY határozat a magyar energiapolitikáról előírta a Kormány részére az átfogó energiatakarékosági, energia-hatékonyság növelési program kidolgozását. A 1107/1999. (X.8.) Korm. határozat a 2010-ig terjedő energiatakarékosági és energiahatékonyság-növelési stratégiáról szóló program, amelynek keretében 2010-ig 7% energiamegtakarítást kell elérni, összhangban a Kiotói Jegyzőkönyvben vállalt CO₂ mérséklési kötelezettséggel; a megújuló energiahordozók felhasználását 2010-re 50 PJ/évre kell növelni.

3.1.2 Nemzeti - FF intézkedések ezen a területen: éghajlatváltozás és tiszta energia

3.1.2.1 A 2012 utáni időszakra vonatkozó intézkedési lehetőségek előkészítése - A kibocsátás-csökkentés más felekkel való együttes megvalósítási lehetőségeinek vizsgálata

A 2012 utáni időszak intézkedési kereteinek kialakítása, ideértve a más felekkel való együttes megvalósítás lehetőségeinek vizsgálatát, nemzetközi szinten még több éves tárgyalási folyamatot tételez fel, globális szinten az ENSz koordinációjával. Párhuzamosan, visszacsatolásokon keresztül egyre körvonalazottabb formát ölt az Európai Unió tagállamainak összehangolt erőfeszítését feltételező vállalások véglegesítése és a tagállami szintű feladatok (burden sharing) egyeztetése. Napirenden van az EU ETS kibővítése (légiközlekedés, széndioxidon kívül más üvegházhatású gázok bevonása), továbbá a kibocsátás-kereskedelmi rendszeren továbbra is kívül maradó kibocsátók (pl. mezőgazdaság, közúti közlekedés) karbon-intenzitási teljesítményének kezelése. A kibocsátás csökkentés (mitigation) mellett nem kevésbé fontos a nemzeti keretekben, ill. regionális együttműködéssel megvalósítandó alkalmazkodás (adaptation) feladatainak felmérése, a közép- és hosszabb távú cselekvési programok előkészítése finanszírozási lehetőségeinek vizsgálata. Ennek előmozdítását szolgálja az EU Bizottság hamarosan megjelenő Zöld Könyve, amelyhez jelentős várakozásokat fűzünk.

2005-ben tanulmány készült Magyarország hosszú távú üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentési vállalásaihoz, amely bemutatja Magyarország 2025-ig lehetséges üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentési vállalásainak várható nemzetközi keretrendszerét és azon belüli lehetőségeket, hosszú távú kiterjedő tudományos és politikai keretrendszerrel kombinálva kibocsátás-csökkentési modell alapján.

Elfogadás előtt áll a 2050-ig terjedő időtávra vonatkozó Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia, mely két nagy témakört ölel fel, valamint bemutatja a végrehajtásra vonatkozó elképzeléseket:

- A egyik az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentését dolgozza fel, különös tekintettel az energiapolitikára, az iparra, a közlekedésre, a mezőgazdaságra, erdőszetere és földhasználatra, illetve egyéb, horizontális területekre. A fenti szektorok

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

jelenlegi helyzete mellett a Stratégiában meghatározásra kerülnek a várható változások, trendek; a lehetséges kibocsátás-csökkentési potenciálok; illetve lehetséges szakpolitikai eszközök (ösztönzők és szabályozók) a kibocsátások csökkentésére.

- A másik nagy témakör az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást, kármérséklést és -enyhítést, illetve megelőzést tartalmazza. Ezen belül is nyomatékot kap a mezőgazdaság, a vízgazdálkodás, a természetvédelem, az erdészet, a humán egészségügy, az építészet és az urbanisztika.

A Stratégia végrehajtása 3-5 éves akciótervekben valósul meg; eredményeként jelentős pozitív gazdasági (pl. az energiahatékonyság javulása) és ökológiai hatás becsülhető. Társadalmi hatásai közül említhető pl. a társadalom növekvő „klímatudatossága”.

3.1.2.2 Az autó- és légitökeledés kibocsátásainak költségghatékonny csökkentése; a szén-dioxid megkötésének és tárolásának a lehetőségei

A kérdéssel a készülő Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia tervezete foglalkozik.

3.1.2.3 Az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszerének (EU ETS) a felülvizsgálata

Az EU ETS felülvizsgálata az irányelv rendelkezése, illetve a Bizottság közleménye alapján folyamatban van. Az eddigi egyeztetések az EU Tanács környezetvédelmi formációjának keretében zajlottak, ugyanakkor nem kevésbé fontos, hogy a Tanács energetikai, közlekedési és versenyképességi szempontból illetékes formációi, továbbá az Európai Parlament is érdemben állást foglaljon a rendszer továbbfejlesztése, hatékonyabbá tétele kérdésében. Komoly fejleményként értékelhető, hogy az EU Parlament eseti bizottságot hozott létre egy, a klímaváltozással kapcsolatos helyzetjelentés, illetve javaslatok előkészítésére (határidő: 2008 vége). A javaslatok érinteni fogják az EU ETS továbbfejlesztését is.

3.1.2.4 Az energiahatékonyságra vonatkozó cselekvési terv elfogadása és végrehajtása.

A 2006/32/EK irányelv alapján kidolgozás alatt áll a Nemzeti Energhiahatékonysági Cselekvési Terv. Az energiahatékonyság javítására többféle pénzügyi forrás áll rendelkezésre. Az 1107/1999 (X. 8.) Korm. határozattal elfogadott hosszú távú, 2010-ig szóló energiatakarékossági és energiahatékonyság-növelési program (NEP) és a hozzá kapcsolódó Cselekvési Program alapján pályázati rendszer működik. A NEP keretében 2004-ben a lakossági energia-megtakarítás pályázatos támogatására 1,446 Mrd Ft, 2005-ben 524 millió Ft, 2006-ban 1,2 Mrd Ft állt rendelkezésre. A NEP keretéből támogatott beruházások révén 2000-2005 között 4,1 PJ energia-megtakarítás valósult meg.

A NEP keretében kiírásra került a 2007. évi pályázat a lakossági energia-megtakarítás támogatására: 2007-re a vissza nem térítendő támogatás összege 2,4 Mrd Ft, a kapcsolódó hitelkeret 16 Mrd Ft. A 2007. évi pályázat segítségével kb. 17000-18000 lakás energetikai korszerűsítése valósulhat meg.

A Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Programban az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrás felhasználás bővítésére a 2004-2006 közötti periódusra rendelkezésre álló keretösszeg 5,2 Mrd Ft volt. Jelenleg is működik az 1991-ben startolt Energiatakarékossági Hítel Alap (Német Szénsegély), valamint az UNDP/GEF által támogatott Energhiahatékonysági Program. 2008 végéig még működik a Phare Társfinanszírozású Energhiahatékonysági Hítelkonstrukció. Az állam 2001-2005 között összesen 10,2 Mrd Ft-ot fordított a panelprogramra, amelynek eredményeként az országban korszerűsödött 69 ezer panellakás.

A 2007-2013 közötti időszakra a Környezeti és Energhietikai Operatív Program keretében összesen kb. 34 Mrd Ft támogatás áll rendelkezésre az energiahatékonyság javítását célzó projektekre.

3.1.2.5 A megújuló energiaforrások költségghatékonny támogatása, különös tekintettel a bio-üzemanyagok támogatására.

Az alternatív és megújuló energiahordozók elterjesztésének hatékonyabbá tételéről szóló 63/2005. (VI. 28.) OGY határozat szerint a Kormány elkészíti az alternatív és megújuló energiahordozók elterjesztésének jogi szabályozását.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

Magyarországon 2003. január 1. óta kötelező átvételi áras támogatási rendszer működik a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia termelésének ösztönzésére. A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény 2005. évi módosítása során az átvételi árat jelentősen megemelték, 23 Ft/kWh átvételi ár került rögzítésre. Magyarország a garantált áras kötelező átvételi rendszer működtetése mellett kiegészítő intézkedésként beruházási támogatásokat is biztosít termelőlétesítmények építésére, hazai és EU pénzügyi források felhasználásával.

A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény 2005. évi módosítása alapján 2007. július 1-től, illetve biodízel esetében 2008. január 1-től differenciált jövedéki adókulcs kerül bevezetésre. Ez alapján azon üzemanyagta, amely nem tartalmaz min. 4,4% biokomponenst az adó mértéke 8 Ft/literrel megemelkedik. A jogszabály-módosítás hatására a nemzeti olajtársaság (MOL NyRt.) tendert írt ki bioetanol, illetve biodízel beszerzésére, a fenti határidőtől kezdődően a szabadforgalomba bocsátott üzemanyagok 4,4% biokomponenst fognak tartalmazni. A Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Programban az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrás felhasználás bővítésére a 2004-2006 közötti periódusra rendelkezésre álló keretösszeg 5,2 Mrd Ft volt. A 2007-2013 közötti időszakra a Környezeti és Energetikai Operatív Program keretében összesen kb. 55 Mrd Ft támogatás áll rendelkezésre a megújuló energiaforrások felhasználásának bővítését célzó projektekre.

3.1.2.6 A biomassza használatának az előmozdítása.

A megújuló erőforrásokhoz kapcsolódó kiemelt projektek: biogáz üzem Pálhalma térségében; Solanova projekt. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében tervezzük az energetikai célú biomassza versenyképes megtermelésének, illetve a melléktermékek, hulladékok begyűjtésének támogatását. Ezen túlmenően a tervezett intézkedések között szerepel az állattartó telepekhez kapcsolódó biogáz üzemek (a konstrukció meghirdetésre került), valamint a mezőgazdasági termelők on-farming típusú biomassza tüzelő berendezéseinek támogatása. A nemzeti forrásból finanszírozott Nemzeti Energiatakarékossági Program – a közvetlen energiatakarékosságot szolgáló intézkedések mellett – vissza nem térítendő támogatással, illetve kedvező hitelkonstrukciókkal járul hozzá a lakosság biomassza tüzelő berendezések beszerzéséhez.

3.1.2.7 Az erőművek hatékonyságának a növelése.

3.2 Fenntartható közlekedés

Általános célkitűzés: Annak biztosítása, hogy közlekedési rendszereink megfeleljenek a társadalom gazdasági, szociális és környezeti igényeinek, miközben a minimálisra csökken a közlekedési rendszereknek a gazdaságra, a társadalomra és a környezetre gyakorolt negatív hatása

3.2.1 EU FFS végrehajtás: fenntartható közlekedés

3.2.1.1 A gazdasági növekedés elválasztása a szállítás iránti igénytől.

A célkitűzés megvalósítása érdekében a magyar közlekedéspolitikában rögzítésre került a szállítás igényesség csökkentésére vonatkozó célkitűzés és ehhez, illetve a logisztikai beruházásokhoz számos pályázati lehetőség, támogatás került biztosításra. (Ilyen például a „norvég” finanszírozási program vagy mikrohitel.) Ugyanakkor kijelölésre kerültek az un. regionális logisztikai központok is.

3.2.1.2 Fenntartható energiahasználat a közlekedésben; az üvegház-hatású gázok csökkentése.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

Rendszeresen monitorozás alatt áll a közlekedési emissziók alakulása, a már forgalomban lévő gépkocsik esetében a rendszeres környezetvédelmi felülvizsgálat segíti a megfelelő műszaki és környezetvédelmi állapot fenntartását.

A tömegközlekedés vonzóképeségének javítása érdekében megalakult a Budapesti Közlekedési Szövetség, első lépésként bevezetésre került a Budapest belterületére szóló közös bérlet.

További feladat a környeztkímélő közlekedés és közlekedési infrastruktúra fejlesztés érdekében a stratégia és hozzá kapcsolódó cselekvési terv elkészítése, amely komplexen átfogja a közlekedési környezetvédelem terén szükséges további intézkedéseket.

3.2.1.3 A szennyező anyagok kibocsátásának a csökkentése a közlekedésben.

A gépjármű állomány környezetvédelmi jellemzőinek javítása érdekében 2005 eleje óta az EU és a magyar emissziós előírások teljes mértékben harmonizáltak. A kedvező tulajdonságú járművek beszerzését a magyar adórendszer preferálja. A regisztrációs adó mértéke a jármű típusjövahagyása (Euro normák) és a motor lökettérfogata szerint differenciált. A jövedéki adó rendszer támogatja a tiszta, alternatív üzemanyagok használatát, mint amilyen a sűrített földgáz, amelynek a jövedéki adója kb. a fele a benzin adójának. Annak érdekében, hogy a „szennyező fizet” elv teljesüljön és az arányosabb teherviselés létrejöjjön az úthasználók között, valamint hatékony, új forgalomszervezési eszközöket kapjunk, megkezdtük a használattal arányos útdíjrendszer bevezetésének előkészítését, 2008-2009 közötti bevezetési szándékkal a tehergépkocsikra.

3.2.1.4 Áttérés környezetbarát közlekedési módokra.

Hazánk a lehetséges mértékben szabályozta a forgalmat, azzal, hogy éjszakai, illetve hétvégi közlekedési tilalmat rendelt el a 7,5 tonna össztömeg feletti járművek vonatkozásában, továbbá támogatja a vasutat, azzal, hogy a kombinált fuvarozás alkalmával a versenyképes díjak alkalmazása miatti kieséseit kompenzálja. Az előzőekben írtakon túl Magyarország jogi intézkedéseket is hozott a korszerű szállítási módok elterjesztése érdekében, engedélymentessé tettük a kombinált fuvarozás érdekében, a nemzetközi forgalom számára a fel- és leadó helyek közötti közúti fuvarozást, sőt ezen forgalmat mentesítette hazánk a hétvégi és éjszakai közlekedési tilalmak alól is. Mindezek eredményeként a nemzetközi közúti tranzit áruvolumen mintegy 9-10 %-a kerül kombinált szállítási móddal átemelésre hazánkon (RO-LA, RO-RO).

3.2.1.5 Zajcsökkentés

A „Strategic Noise Mapping in Hungary” című Phare-projekt segítette a tapasztalatszerzést a zajtérképek elkészítésében, a teljes budapesti agglomeráció zajtérkép készítése költségvonzatának és időtartamának előzetes felmérését, valamint ajánlatokat fogalmazott meg a főváros zajtérképeinek elkészítéséért felelős szerv számára.

Az új környezeti zaj- és rezgés-védelemről szóló jogszabálycsomag előkészítése kapcsán sor került a hatósági zajvédelmi munka kereteit megadó eddigi jogszabályok teljes körű felülvizsgálatára és újraszabályozására:

- a környezeti zaj, illetve rezgés elleni védelem szabályairól szóló Korm. rendelet (tartalmazza az eredetileg önálló jogszabálynak tervezett, a zaj- és rezgésbírság megállapításának szabályairól szóló szabályozást is),
- a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelet módosításáról szóló miniszteri rendelet,
- a zajkibocsátási határérték megállapításának és a zajkibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló miniszteri rendelet.

A KIOP központi projektjének első fázisában mintegy 400 km országos főút, 40 km vasútvonal és a Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtér kapcsán készült el Budapest és a vonzáskörzetébe tartozó 21 település stratégiai zajtérképe.

3.2.1.6 A személyszállítási közszolgáltatásra vonatkozó uniós keretrendszer korszerűsítése.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

A 2130/ 2006 (VII.24.) és a 2230/2005.(XII.20.) Korm. határozat több, környezetvédelmet és fenntarthatóságot segítő intézkedést tartalmaz, amelyek végrehajtása jelenleg van folyamatban :

- az autóbusz járműrekonstrukciós program és a közös pályáztatás új rendszerének kialakítása;
- a vasúti járműállomány fejlesztése ;
- a közlekedési szövetségekre vonatkozó szabályozás kialakítása;
- regionális közlekedésszervezés, menetrend optimalizálás, párhuzamos közlekedési módok megszüntetése

2007. áprilisban hét Regionális Közlekedésszervezési Iroda (RKI) állt fel. Az irodák fő feladata az adott régió közösségi közlekedésének összehangolása, fejlesztése, javaslatok kidolgozása a közösségi közlekedés hatékonyabb működtetéséhez a szolgáltatási színvonal és az utaselégedettség folyamatos értékelése alapján. Forgalmi adatok és gazdaságossági számítások alapján – az adott régió közösségi közlekedési társaságaival és önkormányzataival szoros együttműködve – a közúti és vasúti személyszállítási menetrendek és hálózati struktúra összehangolása. Tarifaközösségek és közlekedési szövetségek létrehozásának elősegítése, az elektronikus jegy- és bérletrendszer bevezetésében való közreműködés.

3.2.1.7 A könnyű tehergépjárművek CO₂-kibocsátásának a csökkentése

3.2.1.8 A halálos közúti balesetek csökkentése.

A közúti közlekedési balesetben meghaltak számát a 2001. évi halálozási adatokhoz viszonyítva 2010-re legalább 30%-kal kívánjuk csökkenteni. A közúti forgalom folyamatos növekedése, és a járműszám állandó emelkedése miatt ennél nagyobb mértékű csökkenés reálisan nem tervezhető. A 2007-2010 évek közlekedésbiztonság javító nemzeti intézkedési program várhatóan még ebben az évben elkészül.

3.2.2 Nemzeti - FF intézkedések: fenntartható közlekedés

3.2.2.1 A közlekedés gazdasági és környezeti teljesítményének a javítása, a vasúti, vízi és tömegközlekedés előnyben részesítése

3.2.2.2 A közlekedési ágazat energiahatékonyságának a javítása

3.2.2.3 A közúti árufuvarozás és személyszállítás lehetséges alternatíváinak előnyben részesítése

3.2.2.4 A közlekedési infrastruktúra használatáért fizetendő díjak megalapozása

A közúti szállítás területén folyamatban van a megtett úttal arányos díjfizetési rendszer bevezetésének előkészítése. (lásd még a 3.2. alfejezetei.)

3.2.2.5 A nemzetközi légi és tengeri forgalom káros hatásainak a csökkentése.

Belvízi szállításra vonatkozó „NAIADES” cselekvési program: RO-RO kombinált árufuvarozási kapcsolat épült ki a TEN-T hálózatban lévő Győr-Gönyű, Budapest-Csepel és Baja kikötőknél 2002 és 2006 között. Multimodális kapcsolat előkészítése: Győr-Gönyű kikötő vasúti kapcsolatának előkészítése (tervezési fázis).

3.2.2.6 A közúti közlekedésbiztonság javítása.

3.2.2.7 A helyi hatóságok városi közlekedési tervei.

A helyi közlekedési tervek esetében az államnak, így a GKM-nek nincs beleszólása az önkormányzatok döntéseibe. Készül azonban a kormányzati koncepció a helyi közlekedésre, – amely összhangban az EU városi közlekedési zöld könyvével – igyekszik biztosítani a helyi közlekedés környezettudatos megvalósítását. A kormányzati koncepció társadalmi vitájának értékelése jelenleg is folyamatban van, ezt követően készül el a végleges dokumentum.

3.2.2.8 Hosszú távú, koherens uniós üzemanyag-stratégia kidolgozása

3.3 Fenntartható fogyasztás és termelés

Általános célkitűzés: A fenntartható fogyasztási és termelési minták előmozdítása

3.3.1 EU FFS végrehajtás: fenntartható fogyasztás és termelés

3.3.1.1 A FFT előmozdítása; a gazdasági növekedés elválasztása a környezet állapotának a romlásától

Termelés: Az NKP II. „A környezettudatosság növelése akcióprogram” specifikus és operatív célkitűzései szerint a Környezetvédelmi vezetési rendszerek és környezetbarát termékek elterjesztése, ezen belül:

- A munkahelyek, az oktatási és a közművelődési intézmények működésének környezettudatos fejlesztése, a látogatók tájékoztatása.
- Környezeti minősítési és címkézési rendszerek fejlesztése, a címkék ismertségének javítása és alkalmazási körének bővítése.
- A megelőzést elősegítő tisztább termelési módszerek és a környezetvédelmi vezetési rendszerek elterjesztése.

COM(2003) 302-es Európai Bizottsági kommunikáció az Integrált Termék Politikáról (IPP) megfogalmazza a fenntartható termelés elveit és eszközeit, amelyeket a tagországokban ajánlott megvalósítani.

Fogyasztás: A Fenntartható életmód és fogyasztás prioritási tengely a megelőző környezetvédelem területén szolgálja a megreformált Lisszaboni Stratégiát, továbbá Magyarország és az Európai Unió nemzetközi kötelezettség-vállalását a fenntartható fogyasztási szokások előremozdítására, valamint elősegíti környezetvédelmi információk rendelkezésre állását.

3.3.1.2 A termékek és folyamatok környezeti teljesítményének a javítása

Az EMAS keretében Phare Twinning Light project vezetése, szakmai irányítása, rendezvények előkészítése, lebonyolítása; EMAS kiadvány készítése és terjesztése a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium háttérintézményei, a kamarák és szövetségek bevonásával, továbbá új Kormányrendelet készítése a Környezetvédelmi Vezetési és Hitelesítési Rendszerben (EMAS) részt vevő szervezetek nyilvántartásáról [214/2006. (X.31.) Korm. rend.].

Az új EU tagállamok közül Magyarország kapta az EMAS díjat, mert a 2006. évben a legnagyobb számban (6-tal) növelte az EMAS regisztrált szervezetek számát.

Két stratégiai irányban indult meg a hatályos betétdíj-rendszer - termékdíj rendszerrel összehangolt - módosításának szakmai előkészítése:

- a betétdíj kötelezővé tételének, mint egy lehetséges eszköznek a vizsgálata
- a betétdíjjal érintett lehetséges termékek meghatározása

3.3.1.3 A zöld közbeszerzés előmozdítása

Az Európai Bizottság iránymutatásának figyelembevételével elkészült a „Zöld Közbeszerzés” nemzeti cselekvési terv munkaváltozata. A cselekvési terv az alábbi főbb célokat tűzte ki:

- a Zöld Közbeszerzés koncepciójának bevezetése, a helyi környezettudatosság növelése, a beszállító cégek figyelmének felkeltése és azok megnyerése,
- a környezetbarát beszerzések arányára vonatkozó célszámok és teljesítési határidők meghatározása 5 kiválasztott termék- és szolgáltatáscsoport tekintetében (számítástechnikai és irodatechnikai eszközök, irodai papír, takarítási szolgáltatás, építési beruházások, gépjárművek).

3.3.1.4 A környezettechnológiák és öko-innovációk elősegítése

Illetékes Testületként folyamatos részvétel az EU Öko-címke Bizottság munkájában és a Regulatory Committee-ben; folyamatos tevékenység ellátása a nemzeti környezetbarát

minősítő rendszerben, a benyújtott pályázatok értékelésére és a védjegyek megítélésére; továbbá az új és a felülvizsgált öko-címke kritériumok hazai megfelelésének vizsgálata az érdekelt szervezetek bevonásával.

3.3.2 Nemzeti - FF intézkedések: fenntartható fogyasztás és termelés

3.3.2.1. A lehetséges FFT intézkedések feltárása, javaslat európai uniós cselekvési tervre

Az uniós alapokhoz kapcsolódóan tervezett művelettypusok indikatív listája - termelés:

- Gondos bánásmód (good housekeeping)
- Kiegészítő létesítmények
- Tisztább technológia bevezetése (BAT)
- Vállalatközi beavatkozások, ipari ökológia

Az uniós alapokhoz kapcsolódóan művelettypusok indikatív listája – fogyasztás:

1. A fogyasztás környezeti és társadalmi hatásaival, fenntartható életmóddal és fogyasztással kapcsolatos kampányok (szemléletformálás, informálás)

A fenntarthatóságba illeszkedő értékek, értékrendek elterjesztését célzó szemléletformáló kampányok, információs eszközök, rendezvények, ismeretterjesztő kiadványok, publikációk, műsorok, reklámok, adatbázisok és egyéb kezdeményezések megvalósítása, kialakítása;

- A fenti tevékenységek megalapozott megvalósítása érdekében végzett kutatás és stratégia-készítés.

2. Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási alternatívákat bemutató, népszerűsítő és terjedésüket elősegítő mintaprojektek, beruházások

Elsősorban:

- Fenntartható közösségek feltételrendszerének kiépítése, gyakorlatának kialakítása (pl. tartós fogyasztási javak használata; energiatakarékossági lehetőségek alkalmazása, együttműködés, közösségvállalás elveinek érvényesítése, lakóhelyhez és közösséghez való kötődés kialakítása stb.)
- Tartós és „zöld” termékek (pl. biotermékek, környezetbarát termékek), szolgáltatások fogyasztását elősegítő mintarendszerek
- A hulladék képződésének megelőzését, a képződő hulladék veszélyességének mérséklését és az anyagában történő hasznosítást segítő kezdeményezések
- Középületek és egyéb nagy látogatottságú építmények fenntartható módon történő átalakítása;
- Termékminősítési feltételek javítása (szervezetfejlesztés, akkreditáció)
- A fenti műveletek eredményeinek bemutatása, hozzáférhetővé tétele, terjesztése (Minden projektnél kötelező tevékenység).

3.3.2.2. Párbeszéd kezdeményezése a vállalkozásokkal és érdekelt felekkel a célok kitűzése érdekében

3.3.2.3. A zöld beszerzés gyakorlatának a kidolgozása, előmozdítása

A nemzeti cselekvési terv munkaváltoztatának figyelembevételével megkezdődött a „Zöld Közbeszerzés” hazai működési rendszerének kialakítására vonatkozó tanulmány, illetve egy, a környezetbarát közbeszerzés lehetőségeit, módjait a költségvetési szervek és a települési önkormányzatok számára összefoglaló tájékoztató kiadvány elkészítése.

3.3.2.4. A társadalmi és öko-innovációk, a környezettudományok támogatása

A környezetbarát termék minősítés keretében új feltételrendszerek kidolgozására és termékek esetében új védjegyhasználati szerződések megkötésére került sor.

3.3.2.5. A teljesítmény-címkézési rendszerek kiterjesztése a Bizottság által

3.3.2.6. *A fenntartható termékek támogatása (bio-, fair trade, környezetbarát termékek)*
Döntéshozói minőségben folyamatos tevékenység ellátása a nemzeti környezetbarát minősítő rendszerben, a benyújtott pályázatok értékelésére és a védjegyek megítélésére (szakmai véleményező, javaslattevő a Környezetbarát Termék Kht.)

3.4 A természeti erőforrások megőrzése és az azokkal való gazdálkodás

Általános célkitűzés: A természeti erőforrásokkal való gazdálkodás javítása és a túlzott kitermelés megakadályozása, valamint az ökoszisztémák működése értékének elismerése.

3.4.1 EU FFS végrehajtás: természeti erőforrások

3.4.1.1 *A nem megújuló erőforrások hatékony használata; az erőforrások megújuló képességén belüli használata.*

A környezeti fenntarthatóság szempontjának érvényesülését biztosítja, hogy az NVT minden intézkedése megfelel a vonatkozó EU-direktíváknak és jogszabályoknak, és a magyar környezet- és természetvédelmi jogszabályoknak. A környezeti fenntarthatóság az NVT egyik célkitűzése, mely alapján: az „agrár-környezetgazdálkodás”, „a kedvezőtlen adottságú területek támogatása”, „az EU környezetvédelmi, állatjóléti és higiéniai előírásainak való megfelelés támogatása”, valamint a „mezőgazdasági területek erdősítésének támogatása” kifejezetten környezetvédelmi célú és hatású intézkedések, így környezeti hatásuk közvetlenül mérhető; a többi intézkedésnél közvetett környezeti hatások vannak, de esetükben is követelmény a környezetbarát technológia alkalmazása.

3.4.1.2 *Versenylőny szerzése környezetileg hatékony innovációk által.*

3.4.1.3 *A megújuló erőforrásokkal való gazdálkodás javítása.*

3.4.1.4 *Biológiai sokféleség.*

Magyarország „az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló” 275/2004. (X.8.) Korm. rend. kihirdetésével eleget tett a NATURA 2000 területek kijelölésére vonatkozó tagországi kötelezettségének. A fenti Korm. rend. meghatározta a vadon élő madarak védelméről szóló 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelv és a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 1992. május 21-i 92/43/EGK Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben szereplő állat- és növényfajok, illetve élőhelyek megőrzése szempontjából jelentős területeket.

A Natura 2000-nek jelölt, illetve a kijelölésre javasolt területek mintegy 1,9 millió hektárt tesznek ki, mely az ország területének 20,6%-a. Az európai ökológiai hálózat magyarországi területein 468 különleges természet-megőrzési területet – összesen 1,41 millió ha - jelöltek ki, míg 55 különleges madárvédelmi területet határoztak meg 1,29 millió ha kiterjedésben. A két terület-típus átfedése közel 41%. A Natura 2000 hálózat a mezőgazdasági területekből 483,4 ezer ha gyepterületet és 522,6 ezer ha szántóterületet érintenek.

3.4.1.5 *Az ENSZ erdészeti célkitűzései.*

A támogatás célja a mezőgazdasági területek erdősítésével a mezőgazdasági szerkezetátalakítás elősegítése, a vidéki foglalkoztatottság és a jövedelemszerzési lehetőségek bővítése, az ország erdőterületének hosszú távon való mennyiségi növelése, minőségi javítása, az erdő közérdekű védelmi funkcióinak (környezetvédelmi, gazdasági, szociális-közjóléti) fejlesztése. Jogosult mezőgazdasági terület az, amely a MePAR besorolása alapján támogathatóan minősül, és legalább a támogatási kérelem benyújtását közvetlenül megelőző két egymást követő évben mezőgazdasági művelés alatt állt.

3.4.1.6 *A hulladékok keletkezésének csökkentése (életciklus-szemlélet, hasznosítás)*

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

A 2007-től megnyíló környezetvédelmi célú uniós források fogadása érdekében véglegesítésre került az Új Magyarország Fejlesztési terv Környezeti Operatív Programja (KEOP). A programhoz kapcsolódóan elkészült a „Települési szilárdhulladék-gazdálkodás fejlesztési stratégiája 2007-2016”.

Az európai uniós tagságunkból adódó kötelezettségeknek eleget téve módosításra került a csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének részletes szabályairól szóló 94/2002. (V.5.) Korm. rendelet, meghatározva a Magyarország számára 2012-re teljesítendő új csomagolási hulladék-hasznosítási arányokat.

3.4.2 Nemzeti - FF intézkedések: természeti erőforrások

3.4.2.1 Mezőgazdaság és halászat.

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés keretében nyújtott támogatások a környezettudatos mezőgazdasági termelés, a tájfenntartás többletteljesítményét ismerik el, vagy a jelentkező bevételekieséseket ellentételezik (illetve ösztönzéseként legfeljebb 20%-os többletet is biztosíthatnak). A terület-, illetve állatlétszám alapú vissza nem térítendő támogatások legalább 5 éves időtartamra szólnak. Az Agrár-környezetgazdálkodás támogatása jogcímre pályázó 32 685 gazdálkodó már a 2004-es beadási időszakban kimerítette a 3 éves forráskeretet. A beadott kérelmekből a pontozás, a visszavonások illetve az elutasítások után, 24 160 ügyfél került támogatásra, melynek összes pénzügyi kötelezettségvállalása 176 millió euró/év, ami a 2005. évre hivatalos 252,87 Ft/euró árfolyamon átszámítva mintegy 44,5 milliárd forint/év támogatást jelent. Az eddigi összes NVT jogcímre vonatkozó kifizetéshez arányosítva elmondható, hogy az agrár-környezetgazdálkodási intézkedés az összes kifizetett támogatás mintegy 80%-át teszi ki. Az agrár-környezetgazdálkodás és a kedvezőtlen adottságú területek támogatása intézkedés keretén belül a támogatottak évente ún. gazdálkodási napló kitöltésére és benyújtására kötelezettek, amely napló tartalmazza az intézkedés monitoring adatait. Az FVM kiépítette az Agrár-környezetgazdálkodási Információs Rendszer (AIR) központját és üzemeltette a gazdálkodókat és a szaktanácsadókat koordináló interaktív honlapot. AVOP: a minimális környezet- és természetvédelmi követelményekre vonatkozó jogszabályoknak való megfelelés vállalása, szükség szerint szakhatósági engedélyekkel történő igazolása, a beruházás jellegű támogatási jogcímek esetén minden esetben jogosultsági kritérium. Egyes intézkedések esetén a környezeti fenntarthatóság célként is megjelenik és a kiválasztási szempontként szerepel.

3.4.2.2 EU-s stratégia, célok és intézkedések.

3.4.2.3 Fenntartható erdőgazdálkodás.

Az intézkedés három különböző típusú támogatást tartalmaz: az erdőtelepítéshez, és hozzá kapcsolódóan kiegészítő intézkedésekhez nyújtott támogatás, az erdőtelepítés ápolásához nyújtott támogatás és az erdőtelepítési jövedelempótló támogatás vissza nem térítendő normatív támogatás formájában. A legkisebb támogatható terület 1 ha, ennél kisebb (legalább 0,3 ha) csak közvetlenül (legalább 30 hektáros) erdőterülettel határos mezőgazdasági terület esetén lehet.

A támogatás mértéke a fafajától, a terület lejtésétől és típusától (védett vagy nem védett) függően változik, 842 és 2 780 €/ha (212.916-702.978 Ft/ha) között mozog. Az erdőtelepítés ápolásának támogatására a telepítést követő öt évben van lehetőség. Mértéke a fafajától és a terület lejtésétől függően 126 és 463 €/ha/év (31.861-117.078 Ft/ha/év) közötti. A mezőgazdasági területek erdősítése miatt kieső jövedelem pótlása maximum 20 éves időtartamon keresztül lehetséges. A támogatás nagysága 13,86-tól 281,90 €/ha/év (3.504-71.284 Ft/ha/év) határok között változhat a művelési ágtól és a terület tulajdonosi státuszától függően.

3.4.2.4 Natura 2000 hálózat.

A vizsgált időszakban egy mintaterületen kijelölésre és lehatárolásra kerültek a Madárvédelmi és Élőhelyvédelmi Irányelveknek (79/409/EGK és 92/43/EGK Irányelv)

megfelelő Natura 2000 területek, az egész országra kiterjedő lehatárolás előkészítése, a lehatárolás módszertanának kidolgozása, valamint erőforrásigényének meghatározása érdekében. Megjelent a Natura 2000 területekkel érintett földrészek listája és megkezdődött a kezelési tervek kidolgozása.

3.4.2.5 *Biológiai sokféleség*

Az Európai Táj Egyezmény részeseként is a hazai táji örökség felmérése, megőrzése és az ehhez kapcsolódó tervezési rendszer megteremtése keretében elkészült a Zempléni középtájról az első modellterv. Sikeresen lezárult a „Tájrehabilitáció a Hortobágyi Nemzeti Parkban” című projekt és folytatódott többek között a Pannon-tölgyesek és dolomit gyepek élőhely-rekonstrukciója a Pilisben, lápok rehabilitációja a Beregi-síkon, gyepterületek rehabilitációja és mocsarak védelme Egyek-Pusztakőcson. Az élőhely-rekonstrukciók megvalósítását LIFE-Nature és a Tisza vízgyűjtőjén elsősorban NFT KIOP támogatások segítették.

Az országos jelentőségű védett természeti területek kiterjedése az elmúlt 1 évben 3157,1 hektárral növekedett. A 8 új védett természeti terület létesítésével együtt azok természetvédelmi kezelési terveinek jogszabályi kihirdetése is megtörtént.

Folytatódott 12 világviszonylatban is veszélyeztetett állatfaj fajmegőrzési tervének megvalósítása, egyes fajoknál állományfelmérések, élőhely-rekonstrukciók és egyéb, a szaporodást segítő beavatkozások történtek. A tűzokvédelmi program keretében folytatódtak a földvásárlások és a fészekmentési akciók. Elkészült újabb 11 növényfaj fajmegőrzési terve és folytatódott a már korábban elfogadott tervek megvalósítása (pl. inváziós fajok elleni védekezés).

Folytatódott a genetikailag módosított szervezetek (GMO) felhasználásának engedélyezésével és szabályozásával kapcsolatos hatósági, illetve szakhatósági feladatok szakmai előkészítése, valamint az ezekkel kapcsolatos feladatok a jogszabályalkotástól, a hazai moratórium megalkotásától, megvédésétől kezdve az EU-s feladatokon át a gyakorlati végrehajtásig, továbbá az állatvédelem minisztériumra háruló összes feladata is, szintén a jogszabályalkotástól kezdve a gyakorlati végrehajtásig.

3.4.2.6 *Integrált vízkészlet-gazdálkodás.*

3.4.2.7 *Tengerek és óceánok.*

3.5 Közegészségügy

Általános célkitűzés: Az egyenlő feltételeken alapuló, magas színvonalú közegészségügy előmozdítása és az egészséget fenyegető veszélyekkel szembeni védelem javítása.

3.5.1 *EU FFS végrehajtás: közegészségügy.*

3.5.1.1 *Veszélyekkel szembeni védelem javítása; összehangolt reagálási kapacitás.*

Magyarország az egészséget fenyegető tényezőkre való reagálási kapacitás erősítése és fejlesztése érdekében aktívan együttműködik az érintett európai uniós bizottságokkal, csoportokkal (Egészség Biztonsági Bizottság, Elnökség Barátai Csoport, ECDC/EWRS), illetve részt vesz azok tevékenységében, elismeri továbbá a Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok megfelelő időben történő, teljes mértékű végrehajtásának fontosságát.

3.5.1.2 *Élelmiszer- és takarmányjog, élelmiszercímkézés.*

3.5.1.3 *Állategészségügy.*

3.5.1.4 *Életmódhoz kapcsolódó és krónikus betegségek.*

A lakosság várható élettartamának növelése, az egészséges életmód fejlesztése érdekében az egészséget meghatározó tényezők kezelése hangsúlyozott. A Nemzeti Népegészségügyi Program, főleg annak "Egészséges életmód, az emberi egészséget fenyegető tényezők csökkentése" alprogramja keretében számos projekt, tevékenység

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

került végrehajtásra ("Az alkoholfüggőségben szenvedők korai kezelésének támogatása" projekt, Nemzeti Táplálkozás Politika elkészítése, Nemzeti Élelmiszerbiztonsági Program, egészséges iskolai büfé program, "Mozdulj, Magyarország" program). További akciókra került sor különböző specifikus programok keretében (Nemzeti Rákellenes Program, Szív- és Érrendszeri Betegségek Megelőzésének és Gyógyításának Nemzeti Programja, Közös kincsünk a gyermek – Nemzeti program gyermekeink egészségéért).

3.5.1.5 Egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentése, egészségügyi ellátórendszer modernizációja.

A Magyar Kormány elkötelezett a közigazgatás modernizációs folyamatának felgyorsításában, a hatékonyság javításával és a fenntarthatóság biztosításával. Az egészségügyi szektor modernizációja az átfogó erőfeszítések egyik kulcseleme. A magyar egészségügyi rendszer átfogó reformja részeként a Parlament 2006 őszén öt kiemelten fontos törvényt fogadott el. Az egészségüggyel kapcsolatos döntések rövid- és középtávú intézkedéseket egyaránt tartalmaznak. A rövid távú intézkedések hatást gyakorolnak az egészségügyi szolgáltatások túlzott igénybevételének ellenőrzésére és az Egészségbiztosítási Alap túlköltekezésére. További intézkedések a gyógyszerkassza növekvő kiadásainak ellenőrzését, az egészségbiztosítási szolgáltatási csomagok meghatározását, az egészségügyi rendszer racionalizálását és korszerűsítését, a szolgáltatások minőségének javítását célozzák, valamint annak a kulcskérdésnek az eldöntését, hogy milyen legyen a jövőbeli egészségbiztosítási modell.

3.5.1.6 Vegyi anyagok.

UNEP Kormányzó Tanácsi tagságból adódóan: aktív közreműködés az ENSZ-reformmal, ill. a Nemzetközi Környezetvédelmi Kormányzással kapcsolatos egyeztetésekben, a Nemzetközi Vegyi Anyag Kezelési Stratégia elfogadásában.

A kémiai biztonság területén a REACH szabályozásokhoz kapcsolódó feladatokat Magyarország prioritásként kezeli (REACH Kompetens Nemzeti Hatóság, REACH Nemzeti Információs Szolgálat/Helpdesk megszervezése).

Megkezdte működését az országos halonbank és elkészült a hazai stratégiai halon-készlet felmérése. A felesleg egy része exportra, másik része ártalmatlanításra került.

3.5.1.7 Tájékoztatás.

Az elmúlt években a Népegészségügyi Program végrehajtásában számos rendezvénysorozat, figyelemfelhívó kampány került megrendezésre, illetve a minisztérium honlapján és nyomtatott formában különböző tematikus tájékoztató anyagok jelentek meg. A rendezvények elsősorban a nők és a férfiak egészsége, a különböző szűrőprogramokon – kiemelten az emlő-, méhnyak- és prosztatatarák elleni küzdelemben - való részvétel, az egészségtudatos magatartás terjesztése, az egészségesebb termékek fogyasztása, családi egészségnapok szervezése, valamint számos szakmai tematikus tájékoztató előadás, megtartására, szóróanyag megjelenítésére került sor.

3.5.1.8 Lelki egészség.

Lelki egészség. Az elmúlt évek során a lelki egészség szempontjából, főként a gyermek- és az ifjúsági korosztály vonatkozásában lehetővé vált, hogy a közoktatási intézmények az iskolai nevelésbe beépítve, pedagógiai önállóságukkal élve az iskolai egészségfejlesztést tantárgyi szintre emelhessék, amellyel az egészségfejlesztés nagyobb hangsúlyt kap. Ebben a munkában jelentős szerepet játszik az Egészséges Iskolák Magyarországi Hálózatának Egyesülete. 2007-ben elkezdődött a Lelki Egészség Országos Programjának kidolgozása, melynek célja a lelki egészség javítását célzó szakpolitikák, valamint a leghatékonyabb fejlesztések meghatározása, rendszerszerű összefoglalása, a fejlesztési lépések programozása, a szükséges erőforrások felmérése, illetőleg a megfelelő ütemterv kialakítása.

3.5.2 Nemzeti - FF intézkedések: közegészségügy

3.5.2.1 Reagálási kapacitás.

Az influenza pandémia felkészülés területét illetően Magyarország elkészítette Nemzeti Influenza Pandémiás Tervét, amelynek felülvizsgálata az ECDC szakértőivel való együttműködés alapján folyamatban van. A minisztériumok közötti együttműködés biztosítására felállításra került a Nemzeti Influenza Pandémia Prevenciók Bizottság, és felszerelésre került egy járványügyi-mikrobiológiai gyorsreagáló egység.

3.5.2.2 Egészségvédelem, betegségmegelőzés.

Magyarország mint a WHO Dohányzás Elleni Keretegyezményének tagja 2007-ben benyújtotta a 21. cikkely alapján elkészített első jelentését. A környezet-egészségügy területén a legfontosabb tevékenységek: (a) "Levegőminőség Index" kidolgozása a magyarországi települések rövid távú levegőszennyezettségének felmérésére; (b) hőhullám riasztási rendszer kidolgozása az Országos Meteorológiai Szolgálattal együttműködve az éghajlatváltozás egészségre gyakorolt káros hatásainak enyhítése érdekében; (c) a környezet és egészség témához kapcsolódó információkhoz való hozzájutás javítása az Országos Környezetegészségügyi Intézet weboldalának modernizálása által (<http://efrira1.antsz.hu/oki>)

3.5.2.3 Pozitív érzelmi állapot.

3.5.2.4 Élelmiszer- és takarmányjog.

3.5.2.5 HIV/AIDS.

A HIV/AIDS ellen folytatott küzdelem területén Magyarország a következő lépéseket tette: Nemzeti AIDS Bizottság létrehozása és működtetése, a Nemzeti AIDS Stratégia - a különböző akciók összehangolt, az érintett civil szervezetek bevonásával történő - végrehajtása, anonim AIDS tanácsadás szolgálat megszervezése a már létező anonim HIV szűrés kiegészítéseként, a december 1-i AIDS Világnap keretében programok szervezése olyan témák hangsúlyozásával, mint a megelőzés, felelősség, az ifjúság nevelése.

3.5.2.6 Tájékoztató.

3.5.2.7 Beltéri levegő.

3.5.2.8 Veszélyeztetett csoportok/gyermek.

A Gyermek környezet és egészsége (CEHAPE) keretében Magyarország több feladatot hajtott végre: országos felméréseket végeztek az általános iskolás gyermekek krónikus légzőszervi tüneteinek gyakoriságáról és azok kockázati tényezőiről, illetve az általános és középiskolák, diákok közegészségügyi helyzetéről.

„Védd a környezetet és egészségedet” címmel kiadvány jelent meg, amely lakókörnyezeti és életmódbeli tanácsokat ad iskolás gyermekeknek, szüleiknek és pedagógusainak. A kiadványt valamennyi közegészségügyi intézménybe és általános iskolába megküldték.

3.5.2.9 Közlekedéspolitik.

3.6 Társadalmi integráció, demográfia és migráció

Általános célkitűzés: A társadalmi integráción alapuló társadalom kialakítása a generációk közötti és azokon belüli szolidaritás figyelembevételével, valamint a polgárok életminőségének — mint a tartós egyéni jólét előfeltételének — biztosítása és javítása.

3.6.1 EU FFS végrehajtás: társadalmi integráció

3.6.1.1 Szegénység, társadalmi kirekesztés

A romák társadalmi integrációjával kapcsolatos intézkedések:

- Magyarország a roma közösség társadalmi és gazdasági integrációjának előmozdítása érdekében a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium pályázati rendszerébe ágyazva,

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

nemzeti forrásból immár ötödik éve roma és romákat foglalkoztató KKV támogatási/fejlesztő pályázatot működtet

- A „Civil szervezetek és az anti-diszkriminációs törvény végrehajtása” című Átmeneti Támogatás Programok. A program három fő részből áll. Az I. „Twinning Light” komponens célja az anti-diszkriminációs törvény végrehajtásának elősegítése, az Európai Unió irányelveinek a gyakorlatba való átültetése. A II. és III. komponensek a civil szféra számára nyújtanak támogatást az emberi jogok és az egyenlő bánásmód elvének megvalósítása, a társadalmi-gazdasági fejlesztés, az oktatás és a képzés területén megvalósítandó projektekhez. Költségvetése megközelítőleg 1338 millió forint. Végrehajtásának időtartama: 2006 szeptember - 2009 november.
- A Nemzeti Fejlesztési Terv I. keretén belül a munkaügyi szervezet a „Munkanélküliség megelőzése és kezelése” program keretében több ezer hátrányos helyzetű személynek, köztük romáknak biztosított foglalkoztatással egybekötött képzést.
- A Küzdelem a munka világából történő kirekesztés ellen című PHARE közmunkaprogramban szintén több ezren vettek részt, a romák részaránya szintén jelentős volt. E program keretén belül az érintettek szakképzés után meghatározott ideig foglalkoztatásban részesültek.
- A 2005-ben indult EQUAL Közösségi Kezdeményezés nyertes 39 pályázatából, mintegy 11 konzorciumi partnerség döntően a romák foglalkoztathatóságának elősegítésére indítottak kísérleti programot (ezek támogatása közel 3 milliárd forint). Új eszközök, módszerek, eljárások kidolgozására és országos elterjesztésére vállalkoztak az esélyegyenlőség elősegítése és a diszkriminációs jelenségek visszaszorítása fő célok megvalósítása során.
- Roma Kulturális Alap keretében az országban működő cigány kisebbségi önkormányzatok, vagy roma kulturális és művészeti tevékenységet folytató szervezetek, valamint roma egyéni művészek kulturális és művészeti tevékenységét támogatjuk. 2007-ben a pályázati keretösszeg 50 millió Ft.
- Az Intervenciós pályázat címmel a roma közösségeket érintő, veszélyeztető szociális valamint lakhatási krízishelyzetek elhárítását és megoldását támogatjuk. 2007-ben a pályázati keretösszeg 30 millió Ft.
- Roma Integráció Évtizede Program: Magyarország is részt vesz abban a kilenc közép- és kelet-európai ország összefogásával létrejött nemzetközi együttműködésben, melynek célja, hogy felgyorsítsa a romák társadalmi és gazdasági integrációját, és egyben hozzájáruljon a romákról alkotott kép pozitív irányú átalakulásához. A Program négy prioritási területre fókuszál (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), valamint külön figyelmet fordít a diszkrimináció csökkentésére és a nemek közötti esélyegyenlőség megteremtésére is. A résztvevő országok kiemelt hangsúlyt helyeznek a mélyszegénységben élő romák arányának csökkentésére, a foglalkoztatási és képzettségi szint emelésére továbbá az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítására.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) Humán Erőforrás Operatív Program (HEFOP) 2.1 keretében 7.7 milliárd forintot fordít egyebek mellett a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését érintő pedagógiai módszertan kidolgozására és széles körű megismertetésére, az oktatási szegregáció csökkentésére, valamint iskolán kívüli tanoda-programok szervezésére.

A fejlesztések 270 közoktatási intézményt, mintegy kilencezer pedagógust, 70 tanodát, és hozzávetőlegesen 50.000 diákot érintenek. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) keretében közel 40 milliárd Ft forrás áll rendelkezésre többek között az NFT I.-ben megkezdett programok folytatására és kiterjesztésére, új (a felsőoktatást, a lemorzsolódást és az antidiszkriminációt érintő) konstrukciók indítására, valamint valamennyi oktatási fejlesztéshez kapcsolódó - többek között óvodáztatást, továbbtanulást, integrációt, és fogyatékosná minősítést érintő - esélyegyenlőségi programok végrehajtására.

3.6.1.2 Társadalmi és területi kohézió; kulturális sokféleség.

A magyar kormányzat és a UNDP (ENSZ Fejlesztési Programok) 2005 novemberében közösen kidolgozott és finanszírozott modellprogramot indított a legnehezebb helyzetben lévő vidéki térség, a Cserehát megsegítésére.

A kétéves futamidőre tervezett komplex fejlesztési program célja az ország egyik legsúlyosabb helyzetben lévő területe, a Cserehát társadalmi, környezeti és gazdasági szempontból fenntartható fejlődésének támogatása, a területi elszigeteltség és a társadalmi kirekesztődés egymást erősítő folyamatainak mérséklése, illetve visszafordítása.

A Cserehát Program összesen 10 földrajzi mikro-térséget, 128 települést foglal magába, lakóinak száma közel 100 ezer fő.

A tárcaközi összefogással működő „Élhetőbb Faluért” Program célja az ország leghátrányosabb helyzetű településeinek fejlesztése, a területi hátrányokból fakadó egyenlőtlenségek mérséklése, a halmozottan hátrányos helyzetű településeken élők esélyegyenlőségének megteremtése.

A program fő célkitűzései:

- a hátrányos helyzetű településeken élők foglalkoztathatóságának javítása,
- magasan képzett szakemberek a programhoz tartozó kistérségekben való munkavállalásra ösztönzése, munkanélküliek munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, jövedelmi helyzetének javítása közmunkaprogramokkal,
- helyi közösségfejlesztés, hagyományörzés támogatása,
- helyi kulturális és természeti értékek széles körben való megismertetése,
- a települések, kistérségek alkalmassá tétele uniós források megszerzésére, hatékony és fenntartható programok megvalósításával a foglalkoztatás elősegítése, elsősorban humánerőforrás fejlesztésével és helyi partnerségi együttműködés kialakításával,
- hátrányos helyzetű településeken előállított tájjellegű termékek népszerűsítésének és széles körű megismertetésének támogatása, helyi munkaerőre épülő környezetvédelmi programok elindítása.

Az „Élhetőbb Faluért” Program nem önmagukban a településekre, hanem az ott élő emberekre koncentrál. Olyan intézkedések megvalósításával kívánja a kitűzött célokat elérni, amelyek a hátrányos helyzetű településeken élők esélyegyenlőségét nem áttételesen, hanem közvetlen módon segítik elő.

3.6.1.3 Szociális védelem.

2006. július 1-vel bevezetésre került a családi segélyezés. Ezt megelőzően a segély csak a felnőtt korú családtag jövedelmét pótolta, és az összegének megállapításakor nem került figyelembevételre az eltartott gyermekek száma. A családi segélyezés rendszere valamennyi családtag jövedelmét tekintetbe veszi, így az egész családnak nyújtott támogatás. A korábbi fix összegű támogatás helyett a nyugdíjminimum 90%-ára egészíti ki a családok egy fogyasztási egységre jutó jövedelmét.

A rendszeres szociális segély új rendszere nagyobb figyelmet fordít a munkaerőpiacról tartósan kiszorultak aktivitásának megőrzésére. A munkaerőpiacra való visszailleszkedést akadályozó tényezők feltérképezése és leküzdése céljából a segélyezett személyre szabott beilleszkedési programban vesz részt.

3.6.1.4 Nők, idősebb munkavállalók foglalkoztatása.

Az esélyegyenlőséget az EU elvárásainak megfelelően és az AVOP-pal összhangban az NVT horizontális elvként tartalmazza. Ez a nemek közötti esélyegyenlőségre és a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségére irányul. Az NVT a támogatásra való jogosultság esetében nem vezetett be pozitív diszkriminációt a nők illetve a hátrányos helyzetű kérelmezők esetében, tekintettel arra, hogy a támogatások odaítélése elsődlegesen környezet-, illetve természetvédelmi célból történt.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

Az esélyegyenlőség és a környezeti fenntarthatóság szempontját az AVOP programdokumentuma az EU elvárásának megfelelően horizontális célként tartalmazza.

Általános szempontként:

- megfogalmazza, hogy elsőbbséget élveznek azok a projektek, amelyek nők, romák, fogyatékkal élők foglalkoztatásának javítását és/vagy munkakörülményeik javítását eredményezik, illetve amelyek esetében a pályázó személye ezen csoportokból kerül ki és ezt a szempontot a pályázatértékelés során az egyes intézkedéseknél különböző mértékben alkalmazza, illetve amelyek hozzájárulnak a környezet védelméhez, fenntartható módon használják a természeti erőforrásokat, és támogatják a környezetbarát termékeket, illetve szolgáltatásokat;
- nyomon követi a munkahelyteremtést célul tűző intézkedések esetén a nők által betöltött munkahelyek számát, illetve amely alintézkedésnél releváns a környezetvédelmi fejlesztéseket megvalósító fejlesztések arányát;
- az intézményrendszert tekintve rögzíti, hogy a Monitoring Bizottságban, Horizontális Albizottságban kapjanak helyet esélyegyenlőségi (egy szavazattal) és környezetvédelmi szervezetek;
- a program végrehajtásának kommunikációs tervében specifikus célként szerepelteti a horizontális szempontok ismertetését, valamint kiemelt célcsoportként azokat, akiket ez érint.

Az Irányító Hatóság és az MVH a KTK IH és az összes OP által készített esélyegyenlőségi, illetve AVOP-ra lebontott környezeti fenntarthatósági útmutatókat használja, ahol és amilyen mértékig az releváns az AVOP specifikus intézkedéseinél, pályázatainál.

Az Európai Unió horizontális elveinek, vagyis az esélyegyenlőségnek és a környezeti fenntarthatóságnak az érvényesítése a Közösségi Támogatási Keret integráns elemét képezi, valamennyi operatív program esetében általános jellegű, kiemelt fontosságú cél. A 2004. évben felhalmozódott tapasztalatok begyűjtése és értékelése nyomán több irányú munka folytatódott a témák mélyebb megértése és érzékenyítése céljából.

A kormány az Operatív Programokon túl több intézkedéssel segíti az esélyegyenlőséget, illetve a kisgyermekes szülők munkaerőpiacra történő visszatérését:

- Az ellátásokat mindkét szülő azonos feltételekkel veheti igénybe, a gyermek 1 éves korától a nagyszülőnek is átadható a GYES.
- A gyermekgondozáson lévők bekapcsolódhatnak támogatott munkaerőpiaci képzésbe
- A gyermekgondozási segélyben részesülő szülők munkavállalását korlátozó szabályok feloldásra kerültek – a gyermek 1 éves korától a GYES teljes összegének megtartása mellett is teljes munkaidős állást vállalhatnak
- Az NFT I forrásaiból 2006-2008 között bölcsődei férőhely-fejlesztések eredményeként mintegy 800 pótlólagos férőhely

A kormány a munkáltatókat is ösztönzi arra, hogy nagyobb arányban alkalmazzák a gyermeknevelés, idősök ápolása után visszatérőket:

- bértámogatás nyújtható (ha az álláskereső tizennyolc évesnél fiatalabb gyermeket egyedül nevel, vagy a foglalkoztatás előtti 12 hónapon belül gyes-ben, gyed-ben, gyet-ben, terhességi-gyermekágyi segélyben, ápolási díjban részesült)
- 2005-től alanyi jogon 50%-os társadalombiztosítási járulék-kedvezmény (ha a munkavállaló a gyermek gondozását, vagy családtag ápolását követően helyezkedik el)
- 2005-től esélyegyenlőségi tervet kell készíteni a munkaadók meghatározott körének (tartalmaznia kell olyan intézkedéseket, amelyek a nők esélyegyenlőségének javítására is irányulnak)
- 2007. július 1-től a START PLUSZ program járulékátvállalással segíti a kisgyermekes szülő elhelyezkedését.

Ami az idősök foglalkoztatásának elősegítését illeti, a foglalkoztatási törvény 2007. január 1-től történő módosítása elsősorban a támogatási rendszer átalakítását érintette,

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

mely célirányosan a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben lévők foglalkoztatásának elősegítését helyezi a középpontba. Az új szabályok értelmében bértámogatás annak a munkaadónak nyújtható, amely hátrányos helyzetű – többek között ötven év feletti – személy foglalkoztatását vállalja, vagy hátrányos helyzetű munkavállaló továbbfoglalkoztatását vállalja, akit munkahelyének elvesztése fenyeget és – többek között – ötvenedik évét betöltötte. Lehetőség van továbbá a 45 év feletti álláskereső közhasznú foglalkoztatása esetében az általánosnál kedvezőbb támogatási feltételek alkalmazására.

2004 óta nem kell tételes egészségügyi hozzájárulást fizetni azoknak a munkáltatóknak, akik ötven év feletti tartósan munkanélküli személyt foglalkoztatnak.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium koordinálásával központi és megyei munkaerőpiaci programok is elősegítik az idősek foglalkoztatását. Kiemelendő a 2005-ben és 2006-ban is elindított „Az 50 évesnél idősebb munkanélküliek elhelyezkedésének elősegítése” elnevezésű munkaerőpiaci program. A két program segítségével mintegy 40 ezer ötven év feletti munkanélküli foglalkoztatása valósult meg.

A közigazgatás korszerűsítéséhez kapcsolódóan hirdette meg a Kormány 2005 januárjától a Prémiumévek programot. A Program célja, hogy méltányos kivonulást biztosítson a hosszú ideje közszolgálatban dolgozóknak, és segítse a rugalmas nyugdíjbavonulást, a részmunkaidős foglalkoztatást ösztönző feltételrendszer kialakítását. A Kormány 100 lépés programjának keretében, 2005. októberétől lehetővé vált a „Prémiumévek program” versenyszférára történő alkalmazása.

Az NFT I keretében az EQUAL és a Humánerőforrás-fejlesztési Operatív programok is hozzájárultak az idősebb álláskereső és munkavállalók foglalkoztathatóságának javításához, munkavállalásuk és munkában maradásuk elősegítéséhez.

Kiemelt kormányzati törekvés, hogy az eddignél jobban támogassa a munkaerőpiacra való visszatérést a 40 év felettek, illetve azok esetében, akik a gyermekek vagy más hozzátartozók otthoni gondozását követően szeretnének ismét munkát vállalni. Ennek érdekében erősíteni kell a rugalmas foglalkoztatási formák térnyerését. A távmunka elterjesztése érdekében 2004-ben az Országgyűlés kiegészítette a Munka Törvénykönyvét a távmunka-végzés szabályaival. Bár a távmunka elterjesztését már 2002. óta támogatják pályázati programok is, elterjedtsége még mindig viszonylag szerény méretű. A távmunkahelyek bővítése pedig jelentősen előmozdítaná a tartósan beteg, illetve fogyatékos családtagot ápolók munkaerő-piaci részvételét, e családok jövedelemszerző képességének javulását is.

3.6.1.5 Migráció.

Az EU megújult fenntartható fejlődési stratégiájának migrációhoz kapcsolódó célkitűzését figyelembe véve a magyar foglalkoztatáspolitikai terén a külföldi tőke megtelepedését, és az ahhoz kapcsolt migrációt elősegítendő a munkavállalási engedélyezési rendszer a 2006. év folyamán némileg egyszerűsödött.

- A munkaerőpiaci vizsgálat időtartama lerövidült, az érvényes munkaerőigényt elegendő a munkavállalási engedély iránti kérelem benyújtását megelőzően legalább 15 nappal korábban benyújtani a foglalkoztatónak. (A korábbiakban minimum 30 nappal korábban kellett azt benyújtania az illetékes munkaügyi központ részére.)
- Az eljárás ideje a korábbi 30 napról lerövidült 10 munkanapra, azaz a munkavállalási engedély iránti kérelemről döntő érdemi határozatot a kérelemnek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező munkaügyi központhoz történő beérkezésétől számított 10 munkanapon belül kell meghozni.

Naptári évente a többségi külföldi tulajdonban lévő gazdasági társaság által foglalkoztatott külföldiek munkavégzéséhez, a megelőző év december 31-ei munkajogi állományi létszám meghatározott hányadáig, az egyéni engedély munkaerőpiaci helyzet vizsgálata nélkül adható ki. Ez a százalékos értékben meghatározott hányad 2%-ról 5%-ra emelkedett.

3.6.1.6 A globalizáció negatív hatásai.

3.6.1.7 Fiatalok foglalkoztatása.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

A kormány annak érdekében, hogy a munkáltatókat ösztönözze a fiatalok foglalkoztatására, és elősegítse a foglalkoztatás bővítését, valamint a munkaerő-piacra való belépést, az elmúlt időszakban új típusú foglalkoztatáspolitikai eszközöket, támogatási formákat vezetett be.

A 2005. október elsejétől elindított START-Program keretében két éven át járulékkedvezmény nyújtásával támogatja és ösztönzi a pályakezdő fiatalok elhelyezkedését.

Az elmúlt években kifejezetten a pályakezdők elhelyezkedését segítette a munkatapasztalat-szerzés és a foglalkoztatási támogatás, amelyek a munkaadókat ösztönözték a pályakezdők foglalkoztatására. A két támogatási forma a Foglalkoztatási törvény 2007. január 1-től hatályos módosításával megszűnt.

A fentiekén kívül számos munkaerőpiaci szolgáltatás nyújt segítséget a fiataloknak az elhelyezkedésben, illetve a pályaválasztásban, úgymint pályaválasztási tájékoztatók, kiállítások, állásbörzék megrendezése, álláskeresési technikák oktatása, internetes tanácsadás igénybevételének lehetősége. Az iskola és munka világa közötti kapcsolat erősítését szolgálják a Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT) központok is.

3.6.1.8 Fogyatékkal élők.

A kormányzat az elmúlt években széles támogatási spektrummal segítette a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását. Ennek a támogatási rendszernek elkezdődött az átalakítása, mely napjainkban is tart. Az átalakítás lényeges eleme, hogy 2007 nyarától megszűnik a munkáltatók számára nyújtott dotáció, a jövőben – többek között - rehabilitációs költségtámogatás és költségkompenzációs támogatás segíti a megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató munkáltatókat.

3.6.2 Nemzeti - FF intézkedések: társadalmi integráció

3.6.2.1 Szociális védelem, társadalmi integráció; gyermekek.

A nők nagyobb arányú részvétele a munka világában, maga után vonja a gyermekek ellátását segítő szolgáltatások iránti kereslet növekedését és változását is.

A munkaerő-piaci helyzet változásának függvényében valószínű, hogy a napközbeni ellátások férőhelyeinek számát évente minimum 2-3%-al kell növelni.

Fontos ez annak érdekében is, hogy a jelenlegi egész napos ellátás mellett mód legyen arra, hogy a szolgáltatások igazodni tudjanak a részidős foglalkoztatás igényeihez is, tehát legyen férőhelyük a néhány órás, vagy időszakos gondozás biztosítására, legyenek képesek a sérült, fogyatékossgal élő gyermekek napközbeni gondozására és korai fejlesztésére, legyen lehetőség nagyobb számban a szociálisan hátrányos helyzetben élő kisgyermek felvételére, lehetőséget teremtve a környezet okozta hátrányok kialakulásának megelőzésére.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv, Társadalmi megújulás Operatív Program 2007-2013, Beruházás a jövőnkbe címmel tartalmaz gyermek és ifjúsági programot. A fejlesztések célja, hogy a gyermekek és fiatalok segítséget kapjanak hátrányaik leküzdéséhez, és ezáltal sikeres és aktív tagjai legyenek a társadalomnak

A Biztos Kezdet program esélyt ad a programban részt vevő 0-5 éves korú gyermekek és családjaik számára, hogy a gyermekek életének legkorábbi időszakában segítséget kapjanak a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődéshez. A „Biztos Kezdet” Program települések, városrészek programja, amelyet a helyi közösség szükségleteinek és erőforrásainak feltárásával szakemberek és a programban részt vevő családok közösen valósítanak meg. A településen elérhető gyermekellátások, és családtámogató szolgáltatások erőforrásait formálja új rendszerbe, sajátossága a partnerségben végzett munka, a családokkal és a helyi közösségekkel való együttműködés.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

A fejlesztés eredményeként 107 település és szakmai műhely jelentkezett a program indítására. Valamennyi programot kezdeményező szervezet szakértői napot vehetett igénybe szakmai programja tervezéséhez. A kidolgozott programtervek alapján a szakértői műhely 52 helyi program elindítását támogatta 2006-ban.

Az Országgyűlés elfogadta a „Legyen Jobb a Gyerekeknek” Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032” című előterjesztést, melynek legfőbb célja, hogy kiteljesítse a gyermeki jogok védelmét, vagyis csökkentse a gyermekek és családjaik szegénységét.

A Nemzeti Stratégia egy generáció alatt három átfogó cél megvalósítását tűzi ki:

- 1.) Jelentősen, a jelenleginek töredékére csökkenjen a gyerekek és szüleik szegénysége, és ezzel egyidejűleg közeledjenek egymáshoz a gyermekek továbbtanulási esélyei, életkilátásai.
- 2.) Szűnjenek meg a gyermeki kirekesztés, szegregáltság és mély szegénység szélsőséges formái, csökkenjen az életesélyeket romboló devianciák előfordulása.
- 3.) Alapvetően alakuljon át azon intézmények és szolgáltatások működés módja és szemlélete, amelyek ma hozzájárulnak a szegénység és kirekesztés újratermelődéséhez.

A Nemzeti Stratégia hat fejlesztési területet határoz meg a fentiek értelmében:

- 1.) Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet javítása
- 2.) A gyermekes családok anyagi helyzetének javítását szolgáló ellátások fejlesztése
- 3.) Lakás, lakhatás feltételeinek, minőségének, biztonságának javítása
- 4.) A képességek kibontakoztatását, a sikeres iskolai pályafutást segítő intézmények és szolgáltatások fejlesztése, a szegregáció csökkentése
- 5.) Gyermekes háztartásokat célzó személyes szolgáltatások és szakellátások fejlesztése
- 6.) Egészségesebb gyermekkor biztosítása

A romák társadalmi integrációjával kapcsolatos intézkedések:

Magyarországi roma tanulók tanulmányi támogatása, melynek célja, hogy az esélyegyenlőség megteremtése érdekében ösztönözze, és sokoldalúan támogassa a roma fiatalok tanulmányainak sikeres folytatását. 2002 óta évente közel 20.000 tanuló, 900 millió Ft támogatást kapott. A pályázat 2007-ben is meghirdetésre kerül a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány közreműködésével, 390 millió Ft keretösszeggel, szoros együttműködésben az Oktatási és Kulturális Minisztérium által működtetett Útravaló Nemzeti Ösztöndíjprogrammal.

„Roma telepeken élők lakhatási és szociális integrációs modellprogram” alapvető célkitűzése, hogy a telepeken, telepszerű lakókörnyezetben élők társadalmi integrációjának feltételeit megteremtse. Ennek megvalósítására a lakhatási alprogram keretében a szociális bérlakások építésére, infrastrukturális fejlesztésekre és lakóépületek állagjavító felújítási munkáira került sor. A szociális alprogram keretében foglalkoztatási, képzési programok indítását; a szociális ellátások igénybevételéhez szükséges feltételek javítását; a gyermekek integrált oktatásához szükséges feltételek kialakítását támogatta a tárca. A program első körének meghirdetésére 2005-ben került sor, melynek során kilenc település részesült támogatásban. A második kör pályázatainak megvalósítása jelenleg folyamatban van, ebben tíz település vesz részt.

3.6.2.2 Szociális szolgáltatások.

A szociális szolgáltatások területén folyamatban van a korábbi struktúra átalakítása. A cél egy modern, a felmerülő igényeket teljesítő, minőségi, ugyanakkor pénzügyileg is fenntartható, felhasználó-központú szolgáltatási rendszer kialakítása.

A szociális szolgáltatások szakmai fejlesztése során elsődleges szempont, hogy azok a társadalmi befogadást segítsék elő, összhangban az Unió szegénység és társadalmi kirekesztés elleni stratégiájában foglaltakkal.

A folyamatban lévő intézkedések rövid ismertetése:

A szolgáltatások minőségének mérhetőségét szolgálja az egyes szolgáltatások standardjainak, illetve protokolljainak meghatározása, bevezetése. Ezek segítségével

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

adott szolgáltatási típusnál megismerhetővé válnak a hatékony feladatellátás kritériumai. A korrekt elszámoláshoz elengedhetetlenül szükséges a szakmai tevékenységek adminisztrációja. A közpénzekből való finanszírozás együtt kell, hogy járjon a felelős gazdálkodással, valamint a támogatások pontos és precíz elszámolásával. A már meglévő szolgáltatások ellenőrzését szolgálja a jelenleg is zajló (fokozott) ellenőrzési program. Az itt megszerzett ismeretek is a minőségi standardok egyértelmű megfogalmazását szolgálják.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférést segítő az ellátási szükségletek felmérésre kerülnek, s tervezhetővé/tervezhetőbbé válik a szolgáltatások jövőbeni fejlesztése. A jelenlegi szolgáltatási struktúra ugyanis területi egyenlőtlenségeket is tartalmaz, különösen érvényes ez egyes alapszolgáltatásokra. A bevezetett kapacitásszabályozás is azt a célt szolgálja, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi forrásokkal összhangban a szükségleteknek megfelelő szolgáltatások létezzenek.

3.6.2.3 Ifjúság.

Az ICSSZEM, a GYIA Tanácsa és a RIT-ek 2005-ben több mint 1 milliárd forintot osztottak szét pályázat útján ifjúsági célok megvalósítására. A pályázati kiírások az integrált, komplex szemléletű ifjúsági szolgáltatások létrehozását, működtetését, az ifjúság munkaerőpiacon keresztüli társadalmi integrációját elősegítő programok megvalósítását, a szolgáltatások kistérségi szintű ellátását ösztönzik.

A felsőoktatási, a kutatói, a központi és a helyi közigazgatási és a civil szféra együttműködésében szakmai munkacsoport jött létre az ifjúságsegítő szakképzés minőségfejlesztése, a képzések tartalmának társadalmi-gazdasági viszonyokhoz való rugalmasabb igazodása érdekében.

Ifjúsági szakértői felsőfokú továbbképzési (egyetemi) szak indult, hogy a területen dolgozók a különböző ágazatokban, intézmény- és szervezettípusokban (állami vagy civil), irányítási szinteken egyaránt képesek legyenek szellemi és anyagi erőforrásokat mozgósítani az ifjúság aktivitásának, lehetőségeinek, sikeres életútjának elősegítéséhez.

A ROP programjainak keretében került sor a regionális ifjúsági programok, ifjúsági tervezés és szervezethálózat további fejlesztésére. Az NFT központi és ROP tervezése során az ICSSZEM és a Regionális Szociálpolitikai Tervezési és Fejlesztési Hálózat (RSZTFH) segítségével a régiók tervezési mátrixaiba bekerültek az ifjúsági munka szempontjából fontos szempontok, melyekből konkrét pályázati felhívások és források is váltak.

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. tv. hatálybalépésével az önkéntesek egy új, a korábbinál szabályozottabb, igényeikre szabott jogviszony kereteiben végezhetik tevékenységüket Magyarországon. A törvény számos speciális rendelkezést tartalmaz a 18 év alatti önkéntesek tevékenységének szabályozására, mely szabályok alkalmassá teszik a jogviszonyt arra, hogy keretében a gyermekek és fiatalok önkéntes tevékenysége is egyre elterjedtebbé váljon hazánkban, ami mára elengedhetetlennek tűnik az ifjúság társadalmi integrációjának érdekében.

A Kormány és az Európa Tanács között kötött „Székhelyegyezmény” alapján az ICSSZEM 501 millió Ft támogatást biztosított a 10 évvel ezelőtt megnyitott Budapesti Európai Ifjúsági Központ felújításához.

Az Európa Tanács munkájának keretében a minisztérium részt vett a társadalmi szolidaritás megerősítését szolgáló „Te is más vagy, te sem vagy más” ifjúsági kampány előkészítésében.

Az ifjúsági és az oktatási tárca alapításában 2001 óta működik – Budapesten és határon túli régiókban összesen 9 helyi irodával – az Agora Irodahálózat. Az Agora alapvető célkitűzése a határon túl élő magyar fiatalok Magyarországgal való kapcsolatainak minél szélesebb körű ápolása.

A minisztérium számos ifjúsági civil szervezettel tart folyamatos szakmai kapcsolatot. Törvényalkotási, illetve egyéb kiemelt feladatai során a tárca az ifjúsági korosztály szervezeteit összefogó országos hálózatokkal áll kapcsolatban.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

A minisztérium és az Ifjúságért Önkormányzati Szövetség újra és újra megrendezi a „Település és Ifjúsága” konferenciát, melynek célja a települési, önkormányzati ifjúsági munka fejlesztése érdekében elindult, illetve tervezett kormányzati és minisztériumi programok ismertetése, illetve a nem-kormányzati szereplők igényeinek megfogalmazása.

3.6.2.4 Nemek közötti egyenlőség.

A Kormány kiemelt célkitűzésének tekinti a női munkavállalás támogatását. Ezért az utóbbi időben számos olyan intézkedés született, amely a nők munkaerő-piaci érvényesülését segíti egyrészt a nők foglalkoztathatóságának javításával – különös figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű női csoportokra –, a család és a munkavégzés összeegyeztetésének támogatásával, másrészt pedig a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben lévő csoportok foglalkoztatásához kötődő munkáltatói támogatásokkal támogatja a nők foglalkoztatását.

A munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű nők foglalkoztathatóságának javítását az Állami Foglalkoztatási Szolgálat munkaerő-piaci programjai is támogatják. 2004-2006 között az Európai Szociális Alap forrásaiból (HEFOP és EQUAL Program) Magyarország jelentős összeget fordít a nők foglalkoztatási helyzetének javítására, a női vállalkozások megerősítésére, a családbarát munkahelyek elterjesztésére, illetve kísérleti programok indulnak a vertikális szegregáció és a foglalkoztatás nemek szerinti elkülönülésének csökkentésére.

A Szociális és Munkaügyi Minisztériumnak a nők és férfiak társadalmi egyenlőségét érintő tervezett tevékenységeit a Minisztérium éves munkaterve rögzíti.

Ezek közül az első nagyobb terület a családon belüli erőszak megelőzése és kezelése. Az erre irányuló nemzeti stratégia kialakításáról szóló 45/2003. (IV. 16.) országgyűlési határozat elítéli a családon belüli erőszak minden formáját, beleértve a verbális megnyilvánulásokat is.

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (X. 28.) országgyűlési határozat a bűnmegelőzés öt prioritásának egyikeként a családon belüli erőszak megelőzését tűzi ki célul.

A határozatok megvalósítása érdekében a Minisztérium a következő lépéseket tette:

- Tovább bővítette az Országos Kríziskezelő Hálózat-modellkísérletet,
- A napi 24 órában működő anonim segélyvonalat működtető Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (a későbbiekben OKIT) megerősítette együttműködését a hasonló feladatot ellátó civil szervezetekkel a társadalmi szemléletváltás érdekében.
- Társadalmi szemléletváltást elősegítő kampányt bonyolít le, melynek célja a segítő szolgálatok, különösen az OKIT minél szélesebb körű megismertetése, az áldozatok számára az igénybe vehető lehetősége bemutatása. A kampány a regionális kríziskezelő központokon keresztül a helyi média bevonásával kerül megvalósításra.
- Létrehozta a Zárt Menedékházat – a titkosság megőrzése mellett, mely szakmai együttműködésben áll a Regionális Kríziskezelő Hálózattal és szervezetekkel.
- Továbbfolytatja a „Családi Csoportkonferencia” című képzők képzése programot a bántalmazók és a bántalmazottak segítése érdekében, az erőszak megelőzése céljából.

A családon belüli erőszak kezelésének intézményrendszerét az SZMM működteti, az IRM pedig ellátja az ezzel kapcsolatos jogalkotási folyamatokat.

A másik nagyobb terület az emberkereskedelemmel összefüggő feladatok köre, melyek az alábbi fontosabb lépéseket tartalmazzák:

- Részvétel a magyar amerikai emberkereskedelem elleni munkacsoport munkájában, amelyet a KÜM koordinál.
- Együttműködés a Nemzetközi Migrációs Szervezettel „Az Emberkereskedelem Elleni Fellépés Hatékonyabbá Tétele Magyarországon 2007-2009”, illetve a „Mentálhigiénés segítségnyújtás az emberkereskedelem áldozataivá vált gyermekek és serdülők

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

részére: képzők képzése és szakmai minimumkövetelmények kidolgozása” című projekt megvalósításában

- Demand-side kampány: elsősorban a fiatal férfiakat megcélzó, szemléletformáló kampány, melynek célja az emberkereskedelem megelőzése - együttműködésben a Nemzetközi Migrációs Szervezettel.
- Képzéssorozat, melynek célcsoportját a gyermekvédelmi és oktatási szakemberek képezik, a képzéssorozat célja a megelőzés és az áldozatok segítésének hatékonyabbá tétele.
- Alap kutatás megvalósítása az emberkereskedelem áldozatai összetételének feltérképezésére az Országos Kriminológiai Intézet bevonásával.
- Tervezzük koncepció kidolgozását az emberkereskedelem fiatalkorú áldozatainak megsegítésére.

A Minisztérium tevékenységének harmadik nagyobb területe az Európai Bizottságnak „A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó ütemterv 2006-2010” dokumentumában foglalt célok megvalósítása, a nők és férfiak közti társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőség elősegítése minden intézkedésben.

A Bizottság 2006-2010-ig szóló, a nők és férfiak közti egyenlőség elősegítését célzó ütemtervében az alábbi prioritásokat fogalmazta meg:

- a nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése,
- a szakmai, a magán- és családi élet fokozottabb összehangolása,
- egyenlő arányú férfi-női részvétel támogatása a döntéshozatalban,
- a nemi alapú erőszak és az emberkereskedelem felszámolása,
- a nemekhez kötődő sztereotípiák felszámolása a társadalomban,
- a nemek közötti egyenlőség támogatása az EU-n kívül.

A Minisztérium munkája során e prioritásokat a legmesszebbmenőig szem előtt tartja és törekszik azok megvalósítására együttműködésben a civil szervezetekkel, szakértőkkel, valamint az érintett minisztériumokkal.

A nők és férfiak társadalmi egyenlőségét érintő területen folyamatban lévő további feladatok, programok a következők:

- Közreműködés az Új Magyarország Fejlesztési Terv végrehajtásában a gender szempontok Tervben való érvényesítése érdekében.
- A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács folyamatos működtetése, munkaterv végrehajtása.
- Családbarát Munkahely Díj: több éves hagyománnyal rendelkező pályázat, melynek célja a munkahelyi és magánélet összeegyeztetését segítő munkáltatói intézkedések ösztönzése és elismerése.
- Kapcsolatépítés a női civil szervezetekkel – együttműködés kialakítása az Európai Bizottság 2006-2010-ig szóló, a nők és férfiak közti egyenlőség elősegítését célzó ütemtervében. (A munkacsoportok megalakultak kormányzati szervek, civilszervezetek, szakértők bevonásával, a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács tagjaiból, illetve az országban működő, szakmai eredményeket felmutató szervezetek képviselőiből.)
- Kampány az élettársi kapcsolatok jogi, gazdasági és egyéb következményei területén: tudatosító kampány, családjogászok meghívásával. Célja a jelen helyzet és a készülő Ptk.-nak az együttéléseket is szabályozó jogszabályalkotása társadalmi következményeinek életciklus alapú megközelítéssel történő bemutatása, együttműködésben az Esélyek Háza hálózattal. Kiadvány megjelentetése segíti a kampány céljainak megvalósítását.
- KSH Zsebkönyv: a Központi Statisztikai Hivatallal együttműködésben nemi bontású statisztikai adatok kiadvány formájában történő megjelentetése, a

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

korábbi évek gyakorlatának megfelelően.

- Minisztériumon belüli kutatás zajlik a Család, Gyermekek, Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület szakértőinek vezetésével a nemek közötti esélyegyenlőségre vonatkozó kérdésekkel összefüggésben.
- A gender mainstreaming szemlélet kiterjesztése a közigazgatásban, különös tekintettel a gender budgeting (nemi alapú költségvetési szemlélet) stratégiára (tárcaközi és szakértői munkacsoport megalakításával), valamint a Gender Pilot Projekt eredményeinek beépítése, a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanács szakértőinek bevonásával.
- *A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Cselekvési Terv előkészítése*, mely a tervezett intézkedésekkel jelentősen hozzájárul majd a szükséges szemléletváltáshoz, valamint a nők és férfiak közti egyenlőséghez minden területen.

A munkahelyi és a családi kötelezettségek összeegyeztetésének támogatására 2000 óta minden évben meghirdetésre kerül a Családbarát Munkahely díj, melyet a kiemelkedő családbarát intézkedéseket megvalósító vállalatok és intézmények nyerhetnek el.

Négy kategóriában – kis-, közép- és nagyvállalat, valamint költségvetési szerv és non-profit szervezet – lehet pályázni a szervezet bevált gyakorlatainak bemutatásával. Hat fő témáról kell számot adni: munkaidő-modellek; képzések-továbbképzések; a GYES-en GYED-en vagy GYET-en lévővel való kapcsolattartás; a munkahelyi rendezvények és szabadságolás; a gyermekintézmények fenntartása; valamint újdonságként a pályázati anyag tartalmazza a cégek által szervezett az egészségmegőrzésre, a betegségek megelőzésére, valamint a káros szenvedélyek elkerülésére szolgáló felvilágosító programok bemutatását is. A pályázat nyertesei egy éven keresztül jogosultak a „Családbarát Munkahely” embléma használatára.

A foglalkozási szegregáció és a bérkülönbségek között összefüggés van: a női munkavállalók felülreprezentáltak a hagyományosan alacsonyabban fizetett közszférában.

Ugyanakkor az alacsonyabb fizetések miatt a közszféra kevésbé vonzó a férfiak számára, ami tovább erősíti bizonyos szakmák elnőiesedését. Az elmúlt néhány évben azonban jelentős fizetésemelések történtek a közszférában. A javuló fizetések miatt egyre több férfi számára vonzó lehetőség a közszféra, és ez a munkaerő-piaci szegregációt is csökkenti. Ezen kívül fontos előrelépés, hogy a Munka Törvénykönyvének módosítása bevezette az 'egyenlő értékű munkáért egyenlő' bér fogalmát. A szabályozás szerint 2004. évtől kezdődően a munka díjazásának meghatározása során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

3.6.2.5 *Előregedés, szociális védelmi rendszer, nyugdíjak.*

Az idősokkal folytatott társadalmi párbeszéd intézménye, az Idősügyi Tanács működése mellett az SZMM az idősök aktív, önrendelkező életvitele és a társadalmi hozzájárulása érdekében projekteket, programokat kezdeményez minden évben. Az igazi eredmények a társadalmi tudatosság kiszélesítésében mutatkoznak.

2004. „Idősbarát Önkormányzat Díj pályázat

2005. Ezüstnet számítógép-felhasználói képzés-pályázat

2005-2007. Idősbarát Lakás program

2007. Senior Tanácsadó képzés modellprogram

Idősök civil szervezeteinek szabadidős és képzési pályázatai 2005-2007.

3.6.2.6 *Demográfiai kihívások.*

2006. január 1-jével átalakult a családtámogatási rendszer. Az átalakítás egyszerűsítette, átláthatóbbá tette a családtámogatási rendszert, melynek középpontjába az univerzális családi pótlék került. A rendszeres gyermekvédelmi támogatás, továbbá az egy- és kétgyermekesek családi adókedvezménye beépült a családi pótlékba, melynek összege átlagosan 84 %-kal emelkedett.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

A munka és a családi élet összeegyeztetésének javítását szolgálja az az intézkedés, mely lehetővé tette, hogy a szülő a gyermek egyéves kora után teljes munkaidőben is munkát vállaljon a gyermekgondozási segély igénybevétele mellett.

3.6.2.7 *Földhasználatra, forrás-felhasználásra, energiafogyasztásra, mobilitásra gyakorolt hatások.*

3.6.2.8 *Migráció.*

3.7 A szegénységgel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos globális kihívások

Általános cél: A fenntartható fejlődés aktív előmozdítása világszerte, valamint az Európai Unió belső és külső szakpolitikáinak a globális fenntartható fejlődéssel és az abból eredő nemzetközi kötelezettségekkel való konzisztenciájának a biztosítása.

3.7.1 EU FFS végrehajtás: szegénység, globális kihívások

3.7.1.1 Nemzetközi kötelezettségek.

Részvétel a nemzetközi környezetpolitikai együttműködésre vonatkozó EU-s döntéshozatali és képviselési folyamatban (globális/ENSZ szintű programok, páneurópai környezetpolitikai együttműködés stb. az érintett EU fórumok keretében: WPIEI, EPRG stb.).

Közreműködés a környezetpolitikával kapcsolatos EU-s döntéshozatali folyamatban, részvétel a közösségi környezetpolitika főbb intézményeinek munkájában, illetve a vonatkozó hazai testületekben (Környezetvédelmi Tanács, COREPER, WPE, EEA, EPRG, EKTB stb.).

Részvétel az EU környezetpolitikai, illetve fenntartható fejlődés vonatkozású programjaival, eszközeivel kapcsolatos feladatok végrehajtásában (EU Fenntartható Fejlődés Stratégiája, 6. Környezetvédelmi Akcióprogramja és annak kapcsolódó tematikus stratégiái, Környezettechnológiai Akcióterv, Fenntartható termelés és fogyasztás stb.).

Közreműködés az EU ágazati, fejlesztési stratégiáival összefüggő környezetpolitikai feladatok végrehajtásában (Lisszaboni stratégia, energiapolitika, vidékfejlesztés, közlekedéspolitikai stb.).

3.7.1.2 Nemzetközi környezetvédelmi irányítás.

Részvétel a különböző multilaterális környezetvédelmi megállapodások végrehajtásában, illetve továbbfejlesztésében, valamint a megállapodások közötti összefüggések feltárásában, elemzésében.

Részvétel a nemzetközi testületek munkájában (ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottság, ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény, ENSZ Sivatagosodási Egyezmény, ENSZ EGB Környezetpolitikai Bizottsága Környezetpolitikai Teljesítményvizsgálat Szakértői Csoport, Globális Környezeti Alap Tanácsa, NATO SPS (Science for Peace and Security) munkacsoport stb.).

Részvétel az OECD Magyarországra vonatkozó környezetpolitikai teljesítmény vizsgálatának lebonyolításában.

Közreműködés a 2007. októberében megrendezésre kerülő belgrádi Konferencia előkészítésében.

Részvétel a hazai nemzetközi fejlesztési együttműködés (NEFE) szakértői munkacsoport munkájában, együttműködés a magyar NEFE politika alakításában és végrehajtásában.

Közreműködés a Nemzetközi Vegyi Anyag Kezelési Stratégia hazai végrehajtásában.

3.7.1.3 Támogatások.

3.7.1.4 Fenntartható fejlődés és WTO.

3.7.1.5 Támogatási politikák.

3.7.1.6 Külső politika.

3.7.2 Nemzeti - FF intézkedések: szegénység, globális kihívások

3.7.2.1 Kezdeményezések a víz, a szegénység, az energetika és a vegyi anyagok területén.

3.7.2.2 Közös EU szintű programozási keret.

3.7.2.3 Afrika, Latin-Amerika, Csendes Óceán térsége.

3.7.2.4 Globalizáció.

3.7.2.5 Afrika.

3.7.2.6 UNEP fejlesztése.

4. HALADÁS AZ EU FFS TÖBB SZAKTERÜLETET ÉRINTŐ POLITIKÁIBAN

4.1. Oktatás és szakképzés

Az NFT I. Humán-erőforrás Fejlesztési Operatív Programjaival, az ennek keretében átdolgozott Országos Képzési Jegyzékkel, a szakiskolai programmal, a felnőttképzés fejlesztésével olyan modernizációs folyamat indult el Magyarországon, ami már a közeljövőben biztosíthatja, hogy a szakképzés és a felnőttképzés széles kör által elérhető, korszerű oktatási szolgáltatásként funkcionáljon, képes legyen kielégíteni a gazdaság mennyiségi és minőségi munkaerő-piaci igényeit. A szakképzési, a felnőttképzési és a foglalkoztatási törvény, valamint a kapcsolódó rendeletek módosítása tovább erősíti a gazdaság szerepvállalását. A magyar szakképzésfejlesztés megújítása, modularizálása kapcsán újrafogalmazott, az SZMM közvetlen felelősségébe tartozó 195 szakképesítés 62 százaléka tartalmaz a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos elemet, amit kimagaslóan jó szakmapolitikai tartalomnak tartunk.

A kormány az élethosszig tartó tanulás keretében, a felnőttképzés korszerűsítésével kapcsolatos feladatok sorába emelte a hátrányos helyzetűek képzettségi színvonalának emelését. Az EU támogatásával "Lépj egyet előre" címmel hirdetett projektet 2006-ban a munkavállalók szakmai ismereteinek bővítésére, képzettségi színvonalának növelésére. A "Lépj egyet előre" program célja a hátrányos helyzetű felnőtt lakosság körében olyan szakmai képzések biztosítása, amelyek eredményeképp a résztvevők a korábbi kvalifikációs szintjüknél eggyel magasabb szintre kerülnek.

A fenntartható fejlődés stratégiáját a szakképzés irányításának véleménye szerint a formális iskolai oktatás és a környezetvédelem összehangolt erőfeszítései szolgálhatják a legeredményesebben. A stratégia napirenden tartásának jelentőségét az oktatásban és képzésben (elsődlegesen energiapolitika, zöldpolitika mellett) abban látjuk, hogy a feladat társadalmi tudatossága megerősödhet. Ennek megfelelően; valóban szinte valamennyi nemzetközi szervezet ki is alakította a fenntartható fejlődéssel (sustainable development) kapcsolatos álláspontját. Az Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Miniszterek Tanácsulása 2006. május 18-19-én foglalkozott e kérdéssel.

A) A közoktatás területén történt főbb intézkedések:

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény 48.§ (3) bekezdése kötelezően előírja az iskolák számára a környezeti nevelési, továbbá az egészségfejlesztési-, és nevelési feladatok megfogalmazását a pedagógiai programban. A feladat elvégzéséhez az OKM „Segédlet az iskolák környezeti nevelési programjának elkészítéséhez” című kiadványt jutatót el valamennyi érintett intézményhez, melynek bevezetőjében az alapelveket szabályozó jogi hátterek között elsőként került megemlítésre az ENSZ 57. Közgyűlésének 2002. december 20-i határozata a „Fenntarthatóságra Nevelés Évtizede” program (FNÉ) 2005–2014 közötti kinyilvánításáról. A kiadványhoz egy CD is tartozott „Ötletzsák” címmel.

A Nemzeti Alaptantervről szóló 243/2003. (XII. 17.) kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést: „A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

Az Óvodai Nevelés Alapprogramja kiemeli a környező világ tevékeny megismerését, a felsőoktatási törvény pedig célként fogalmazza meg az intézmények programjaiban és működésében a fenntartható fejlődés megjelenését, az egészségtudatos, környezettudatos szemlélet és ehhez kapcsolódó értékek közvetítését.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

Időközben az FNÉ témakörébe tartozó, jelentős programok indultak el, de források hiányában ezek a kezdeményezések leálltak, megrekedtek. Nemzetközi szinten is példaértékű volt az OKM-KvVM együttműködésében megvalósult Erdei Iskola Program (EIP), az Ökoiskola, a GLOBE, az Erdei-, és Zöld Óvoda Program, továbbá a közösen fenntartott tervező/végrehajtó szerepű, a környezeti nevelésre, és kommunikációra összpontosító koordinációs iroda, a KÖNKoMP. Az NKA-ból és az OKM költségvetéséből a fenntarthatóság egyéb területeit segítő támogatásokra is volt példa, az OFI-ban pedig kialakult a szakmai háttér. Kiemelkedő ugyanakkor a civil koordinációval készült Környezeti Nevelési Stratégia is, amely a szélesebb körben vett fenntarthatóságot szolgáló nevelésre ugyanacsak kiterjed.

A korábban az OM-KvVM között létrejött együttműködési megállapodás kapcsán 2001-ben az EIP koordinálására megalakult az a tárcaközi bizottság (tagjai az akkori OM-en és a KvVM-en kívül az ISM, a Turisztikai Hivatal, és a Miniszterelnöki Hivatal voltak), amely 2006-ig a program teljes körű irányítását ellátta. Az első évben a tárca forrásaiból 800 M Ft,, míg az utolsóban 50 M Ft került felhasználásra, a tárcaközi bizottság által jóváhagyott módon. Az EIP sikeressége abban rejlett, hogy a társtárca környezeti nevelésre szánt forrásainak egyesítése révén kidolgozásra (és támogatásra) került a programhoz kapcsolódó pedagógus- továbbképzés, pályázati úton az infrastruktúra fejlesztése, a gyermekek EIP-ra való eljuttatása, mintaprogramok készítése, és a szolgáltatók minősítésének eljárásrendje. Az EIP „önjáróvá” válását követően 2006-ban a bizottság feloszlott.

Fentiekkel összefüggésben felhívom a figyelmet arra, hogy az Oktatási és Kulturális Minisztérium továbbra is támogatja - elsősorban szakmailag - az óvodai, és iskolai környezeti nevelési programokat, illetve forrásainak figyelembevétele mellett egyes programokat anyagilag is.

B) A felsőoktatás területén történt főbb intézkedések:

- 2006-tól általánosan bevezetésre került a többciklusú képzési rendszer. Ez biztosítja a felsőoktatási rendszer nagyobb rugalmasságát, s a munkaerő-piaci igények jobb kielégítését.
- Az államilag támogatott képzési helyek elosztása az egyes képzési területek között a jelentkezői igények és a munkaerő-piaci visszajelzések (a gazdaság igényei) szerint történik.
- Az államilag támogatott összlétszám meghatározása 2007-től a demográfiai folyamatokkal összhangban történik.
- Az új OKJ keretében megújulnak a felsőfokú szakképzési programok, amelyek szervezése modul rendszerben az új SZVK-kban meghatározott kimeneti kompetenciák alapján történik.
- A rövid ciklusú, szakirányú továbbképzéseket a felsőoktatási intézmények saját hatáskörben szervezik, a gazdaság igényei szerint, a gazdasági szereplőkkel együttműködve.
- 2007-től a jelentkezők preferenciája alapján történik a felvett hallgatók allokációja a felsőoktatási intézmények között, a képzési kapacitás keretein belül. Intézményi szinten megszűnik az államilag támogatott és a térítéses létszám különválasztása, valamint a korábinál élesebb verseny alakul ki az egyes intézmények között, beleértve a nem állami szférát is.
- Az alapképzési és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményei lehetővé teszik, hogy az intézmények - képzési terület specifikusan - készítsenek fel a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kompetenciákra.
- A felsőoktatási intézmények kötelező karrier-tanácsadással, az „alumni-rendszerek” kiépítésével, s pályakövetéssel segítik a hallgatók választását, illetve a munkaerő-piaci igényekhez való alkalmazkodást.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

- Az akkreditált felsőoktatási intézmények felnőttképzési tevékenységét az oktatási kormányzat támogatja, a költségtérítéses képzési programok felnőttképzési programnak minősülnek.
- A hallgatói hitelrendszer kiterjesztése segíti az oktatáshoz való egyenlő hozzáférést.
- A képzési hozzájárulás bevezetése realisabb döntésre, és a minőségi követelmények fokozott figyelembevételére ösztönöz.
- Az oktatási kormányzat szabályozási és finanszírozási eszközökkel támogatja, hogy a felsőoktatási intézmények regionális tudásközponttá fejlődjenek, és sokoldalú partneri kapcsolatot építsenek ki a régió szereplőivel.
- A felsőoktatási információs rendszer fejlesztése elősegíti a felsőoktatás valamennyi szereplőjének megalapozott döntéseit.
- Az oktatási kormányzat folyamatos párbeszédet folytat a felsőoktatásban érdekelt szereplőkkel, többek között az érdekegyeztetés, a „felsőoktatási kerekasztal” formájában.
- A felsőoktatási intézményekben működő, a gazdaság szereplőit is reprezentáló gazdasági tanácsok segítik a társadalmi-gazdasági igényekkel összehangolt felsőoktatási intézményi stratégia kialakítását, illetve megvalósítását.
- A felsőoktatási intézmények gazdálkodási önállóságát, vállalkozási szabadságát az oktatási kormányzat megnövelte, ami előmozdítja az intézmények hatékonyabb, üzletszerűbb tevékenységét, továbbá széleskörű gazdasági kapcsolatokra ösztönöz más gazdasági szereplőkkel.
- Az OKM a korábbinál nagyobb hangsúlyt helyez az oktatási alrendszerek – a közoktatás, a felsőoktatás, a szakképzés, és a felnőttképzés – szabályozásának, illetőleg finanszírozásának összehangolására.
- A felsőoktatás fejlesztési stratégiája, a konvergencia program, és az ÚMFT összehangolásával biztosított az erőforrások koncentrációja, és célirányos felhasználása.

4.2. Kutatás és fejlesztés

A magyar Kormány nemrégiben elfogadott egy új Tudomány-, Technológia- és Innováció-politikai Stratégiát. A dokumentum egy széleskörű, két éven át tartó egyeztetés eredményeképp született, és egyik fő célja Magyarország fenntartható fejlődésének elősegítése az innováció és K+F által.

A Nemzeti Kutatási és technológiai Hivatal előmozdította a magyarországi részvételt az EU 6., és most már a 7. K+F Keretprogramjában a Nemzeti Kapcsolattartó pontok által nyújtott információs és tanácsadási szolgáltatásokkal.

A magyar Kormány számos programot indított 2005-2006 folyamán a vállalkozások és intézmények kutatási tevékenységének elmozdítása érdekében. A Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal éves költségvetési kerete kutatási és innovációs célú programokra megközelítőleg 135 millió Euró. Ebből az összegből olyan programokat támogattak, melyek nagymértékben hozzájárulnak Magyarország fenntartható fejlődéséhez, mint például:

- Piac-orientált mezőgazdasági kutatás: A fő cél a termelési folyamatok fejlesztése a mezőgazdasági szektorban olyan K+F együttműködési programok indítása által, melyek a termelési környezet fenntartható hasznosítását segítik elő.
- A Jedlik Ányos program kutatás-fejlesztési projekteket finanszírozott olyan területeken, mint pl. környezetvédelem, mezőgazdasági gazdaságosság és biotechnológia, vagy a technológiai változások által okozott szociális kihívások
- Asbóth Oszkár húzóágazati innovációs program: A program általános célja a fejlődés felgyorsítása a húzóágazatokban, mint pl. egészségügyi ellátási iparág, biotechnológia és megújuló erőforrások, technológiai platformok és innovációs klaszterek létrehozásának előmozdítása által.

4.3. Finanszírozási és gazdasági eszközök

4.4. Kommunikáció, a szereplők mobilizálása és a siker megsokszorozása

- Kommunikáció
- Helyi és regionális szintek bevonása
- Az üzleti élet szereplőinek bevonása
- Más kulcsfontosságú érintettek és a civil társadalom bevonása

Az Országos Esélyegyenlőségi Hálózat kiépítése 2004-ben kezdődött el.

A program keretében ezidáig 18 ún. Esélyegyenlőségi Koordinációs Iroda - Esélyek Háza (Bács-Kiskun, Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Hajdú-Bihar, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna, Vas és Zala megye, valamint Budapest) alakult meg.

Az Esélyek Háza hálózata megyei önkormányzatokkal, illetve megyei jogú városokkal együttműködve jött létre.

Az egyes Esélyek Háza célja és feladata is egyben a tárca esélyegyenlőségi politikájának, esélyteremtő programjainak támogatása, a hátrányos helyzetű csoportok (romák, fogyatékkal élők, gyermekek, idősek, nők, hátrányos helyzetű térségben élők) társadalmi befogadását elősegítő integrációs szakpolitikák közvetítése. Ennek érdekében e csoportok társadalmi befogadását elősegítő integrációs programok generálása és a megvalósításban való közreműködés.

Az érdekvédelemmel foglalkozó civil szervezetek részvételével működtetik az Esélyegyenlőségi Fórumot, lehetőséget biztosítanak szakmai egyeztetésre, a feladatok összehangolására, koncepciók, stratégiai tervek és jogszabályok véleményezésére.

Kiemelt feladatuk a közvélemény formálása a társadalomban meglévő előítéletek leküzdése és a társadalmi szolidaritás erősítése érdekében.

A „Közösségi Kezdeményezések Szakmai Támogató Hálózata” program 2004-ben indult, célja a helyi közösségek, helyi fejlesztési folyamatok szakmai támogatása, a lakosság társadalmi részvételének elősegítése.

Valamennyi megyében és Budapesten kiépült a települési szintű közösségi kezdeményezéseket, közösségfejlesztő szakembereket segítő hálózat. A program első két szakaszában közel négyszáz településen - önkéntes közösségfejlesztők részvételével helyi szintű cselekvési programok, folyamatok indultak el.

A program megyei szintű szakmai fejlesztési feladatai körében rendszeres volt a szakmai műhelytalálkozók, képzési programok, tapasztalatcsere látogatások szervezése. Folyamatos a helyszíni tanácsadás, különböző szakmai programok szervezése és megvalósítása. 2006-ban megyei és regionális szinten munkakonferenciákat szerveztek a jó gyakorlatok bemutatása, elterjesztése érdekében.

A program legfontosabb eredményének tekintjük a helyi demokrácia erősítését, a települések megtartó erejének növelését, a településen élők együttműködését közös céljaik megvalósításában és a forrásteremtéshez -, bevonáshoz szükséges információk biztosítását, készségek fejlesztését. A programban résztvevő települések a későbbiekben nagyobb eséllyel pályázhatnak európai uniós források bevonására.

4.5. Végrehajtás, Monitoring és nyomon követés

- Indikátorok
- Önkéntes szakértői ellenőrzések
- Fenntartható fejlődés tanácsadó testületek

A fenntartható fejlődés témakörében megtartott Johannesburgi Csúcsértekezlet felkészítő anyagaként a KSH Környezetstatisztikai osztálya a társfőosztályokkal és a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervekkel együttműködve 2002-ben elkészítette a magyarországi fenntartható fejlődés indikátorait bemutató kiadványt, amelynek címe: Hungary: Basic Features and Indicators of Social, Environmental and Economic Changes and Planning for Sustainability.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

2004-ben a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium vezetésével, a KSH közreműködésével elkészült a Fenntartható fejlődés indikátorai és a magyarországi változások az EU-indikátorok tükrében című kiadvány, amely bemutatja a fenntartható fejlődési indikátorok alkalmazásának legfontosabb céljait az ENSZ ajánlásainak figyelembevételével, továbbá értékeli a hazai folyamatokat az EU-s indikátorlista Magyarországra kidolgozott mutatóinak felhasználásával.

A KSH 2006-ban megkezdte és 2007-ben publikálta első alkalommal a fenntartható fejlődési indikátorokra vonatkozó adatgyűjteményét, amelynek alapjául az Eurostat ajánlásai szolgáltak. Az Eurostat által kidolgozott indikátorkészlet 155 mutatót tartalmaz, ennek közel kétharmada került bemutatásra ebben a kiadványban. A kidolgozásra került indikátorok tíz témakörben mutatják be a fenntartható fejlődés (gazdasági fejlődés, szegénység és társadalmi kirekesztettség, öregedő társadalom, egészség, éghajlatváltozás és energia, termelési és fogyasztási szokások, természeti erőforrások, közlekedés, jó kormányzás, globális partnerség) megvalósulásának állapotát.

A KSH részt vett a hazai Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégiájának előkészítésében és a kapcsolódó indikátorkészlet kialakításában.

5. NFFS KIDOLGOZÁSA

5.1 Folyamat és szervezés

- A nemzeti FF Stratégia neve: Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia
- Az első változat létrejött: a Magyar Köztársaság Kormánya első olvasatban társadalmi egyeztetésre bocsátotta 2007. április 23-án, tervezett elfogadás: 2007. június
- Az elfogadás formája, státusza: elfogadja a Magyar Köztársaság Kormánya – várhatóan 2007. júniusában
- Az NFFS koordinációjáért felelős minisztérium (szerv): a tervezésben az NFÜ és a KvVM egyenrangú tervezési partner – a koordinátori szerepet az NFÜ tölti be
- Más, a stratégia-alkotásba bevont minisztériumok: valamennyi minisztérium
- A sikeres végrehajtás alapjául szolgáló koordinációs folyamat elemei: NFFS két éves Cselekvési tervei (2007 végétől/2008 tavaszától kétéves, gördülőtervezési jelleggel), Fenntarthatósági Alapindikátor-rendszer (FAIR)

A tervezési folyamat rövid összefoglalója:

Az Európai Unió 2006. június 16-i csúcstalálkozóján elfogadta az Unió megújított Fenntartható Fejlődési Stratégiáját. Ez a dokumentum a tagállamok számára 2007. júniusig írja elő Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiák, illetve az azokhoz kapcsolódó kétéves Cselekvési tervek elkészítését.

A Fenntartható Fejlődés Stratégiák interszektorális szemléletű, hosszú távú, stratégiai tervezési keretdokumentumok, melyekben a három kiemelt fejlesztési dimenzió (a környezeti, társadalmi és gazdasági) egyensúlyban, összhangban való fejlesztésére kell törekedni – ennek megfelelően a tervezés koordinációját, és a Stratégia végrehajtását egy, az ágazati rendszert horizontálisan metsző intézmény képes leghatékonyabban ellátni.

A fenti jogi és szakmai kereteknek megfelelően a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, a Bizottsági határidőnek való megfelelés biztosításának céljából, folytatta a jogelődje által tervezői munkaváltozatként elkészített Stratégia munkaváltozatának kidolgozását, annak ellenére, hogy kapacitásainak jelentős részét lekötötte az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) és az Operatív Programok (OP) tervezése. Az NFFS tervezése során az NFÜ és a KvVM közötti miniszteriális szintű megegyezés értelmében az NFFS tervezésében az NFÜ a KvVM-el együttműködik:

- a két intézmény egyenrangú tervezési partner, de az első-helyi felelős (koordinátori szerep) az NFÜ;
- a tervezésen belül a konkrét szöveggondozást a KvVM és az NFÜ tervezőiből álló belső tervezői munkacsoport végzi; a csoport koordinátorát az NFÜ adja;
- a Stratégiáról 2007. tavaszán (első olvasat), majd nyarán (második olvasatban történő elfogadás) közös Kormány-előterjesztés készül.

Az NFÜ és a KvVM tervezői munkacsoportja a fentieknek megfelelően 2007. februárjára elkészítette a Stratégia belső tervezői munkaváltozatát, és közös miniszteri-kormánybiztosi levélben felkérte a szaktárcákat, az Államreform Bizottságot (ÁRB), a Központi Statisztikai Hivatalt (KSH) és az Magyar Tudományos Akadémiát (MTA), hogy jelöljék ki NFFS szakértőiket.

A kijelölt szakértők 2007. február végéig írásban véleményezték a tervezetet – mely az áldolgozás után közigazgatási egyeztetésre került, és ezután a Magyar Köztársaság Kormánya 2007. április 25-én megtárgyalta, és társadalmi egyeztetésre bocsátotta (1028/2007. (V. 3.) Korm. határozat) – ezzel párhuzamosan elindult az első kétéves Feladatterv kidolgozása.

A társadalmi egyeztetés a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség koordinációjával zajlott 2007. április 26. – 2007. május 31. között.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

Ennek keretében a Stratégiát, illetve a hozzá tartozó strukturált kérdőívet elérhetővé tettük az NFÜ és a KvVM honlapján, ahol a társadalmi egyeztetéssel kapcsolatos információk is megtalálhatóak voltak. A stratégia társadalmi egyeztetéséről szóló felkérő e-mailek több száz szakmai, érdekképviseleti, társadalmi szervezet, illetve a gazdasági, az önkormányzati és a civil szféra képviselői számára juttattuk el. A véleményeket a honlapon, illetve a tájékoztató e-mailben feltüntetett e-mail címen fogadtuk. Az egyeztetés során összesen számos vélemény érkezett, amelyekre a véleményezőkhöz visszajelzést kapnak felvetéseik beépüléséről – az NFFS véglegesítése után.

A társadalmi egyeztetés keretén belül május 22-31. között egy négy részből álló fórumsorozatot is szerveztünk. A fórumokra közel 100 szervezetet hívtunk meg. A workshopok közül három a stratégia egyes pilléreit (környezet, gazdaság, társadalom) vitatta meg, egyet külön a „zöld szervezetek” számára a stratégia egészéről szerveztük. A fórumsorozaton elhangzott észrevételekről összefoglaló készült, amit elérhetővé teszünk a honlapon.

A dokumentumot május közepe óta megtárgyalta az Országos Érdekegyeztető Tanács, az Országos Területfejlesztési Civil Érdekegyeztető Fórum, az Országos Területfejlesztési Tanács, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Környezetvédelmi Tanács és az Országos Foglalkoztatási Tanács - a Gazdasági és Szociális Tanács írásbeli véleményét készít.

A társadalmi egyeztetés alapján a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) a KvVM-mel együttműködve átdolgozta a Stratégiát, hogy az a 1028/2007. (V. 3.) Korm. határozatnak megfelelően újra a Kormány elé kerülhessen, és, hogy ez alapján Kormány – annak második olvasatban történő tárgyalását követően – döntést hozhasson a Stratégia elfogadásáról, az Európai Unió Bizottsága részére történő megküldéséről, a társadalmiasítást, a végrehajtást és az intézményrendszert megalapozó döntési pontokról.

Várhatóan a Stratégia ősztől az Országgyűlés elé kerülhet. Ezzel emelkedhet a legitimitációs szintje és biztosítottá válhat a kormányzati ciklusokon átívelő keretstratégiai jelleg érvényesülése.

5.2. Stratégiai prioritások és eszközök

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia (NFFS) egy hosszú távú (25-50 éves) keretstratégiai jellegű dokumentum, mely valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre egy pozitív, fenntartható, társadalmiasítható jövőképet, illetve az ennek megfelelő hosszú távú eszközrendszert és reformkeretet vázolja fel.

Mivel a társadalmat nem csupán szembesíti a jelenbeli problémákkal, és azok okaival, de képes egy pozitív irányt is felmutatni, az NFFS képes lehet a társadalmi és közösségi aktivitást és erőfeszítést mobilizálni és elfogadtatni.

Az NFFS, mint keretstratégia, hosszú távon (25-50 év) egy olyan versenyképes Magyarországot szeretne megteremteni, melyre jellemző:

I. Fenntartható környezethasználat:

1. A természeti erőforrásokkal való helyes és fenntartható gazdálkodás,
2. A fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások elterjedtsége és elfogadottsága.

II. Fenntartható energiahasználat:

1. Az energia-felhasználás csökkenése az energia-hatékonyság és takarékoság elterjedésével,
2. A nem megújuló energiaforrások részarányának jelentős visszaszorulása – a helyi, megújuló energiaforrásokra alapozott energiaellátás és biztonság.

III. Fenntartható mobilitás, térszerkezet és elérhetőség:

1. A kohéziót növelő fenntartható térszerkezet és elérhetőség;

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

2. A fizikai közlekedési igény csökkentése és kiváltása rugalmas és távmunka- és kommunikációs formákkal;

3. A minőségi és fenntartható tömegközlekedés.

IV. Fenntartható gazdasági folyamatok:

1. A pénzügyi folyamatok fenntartása, az eladósodás elkerülése;

2. Hatékony és olcsó állam.

V. Fenntartható népesedési, demográfiai folyamatok:

1. A gyermekvállalási kedv növelése és a vállalt gyermekek nyugodt felnevelésének a biztosítása;

2. A különböző generációk, valamint a hazai és migráns rétegek közötti harmonikus együttlét.

VI. Egészségmegőrzés és egészséges életmód:

1. Az egészségvédelem és a betegségmegelőzés elterjesztése és általánossá válása;

2. Egészséges étkezés és élhetőbb környezet;

3. Az egészségügyi ellátórendszer reformja .

VII. A társadalmi kohézió erősítése és a foglalkoztatási helyzet javítása:

1. A széles értelemben vett emberi és társadalmi biztonság;

2. A szociális ellátórendszerek reformja;

3. A társadalmi részvétel és aktivitás erősítése;

4. A szegények és a szegénység kockázatának kitett csoportok lakosságon belüli részarányának csökkentése;

5. A társadalmi mobilitás erősítése – lehetőségének biztosítása;

6. Az alapkészségek erőteljes javítására alapozott rugalmas és alkalmazkodó-képes munkavállalók;

7. Esélyegyenlőség: a foglalkoztatáshoz, a lakhatáshoz, a mobilitáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a kommunikációs és információs szolgáltatásokhoz, valamint az oktatáshoz és a szakképzéshez való egyenlő hozzáférés elősegítése.

VIII. A természeti értékek védelme és természeti erőforrások fenntartható használata:

1. A nem megújuló természeti erőforrások használatának radikális csökkentése – védelme;

2. A megújuló természeti erőforrások használatának előtérbe helyezése – azok újratermelődését, regenerációját biztosító ütemben.

IX. Az éghajlatváltozás veszélyét erősítő tevékenységek visszaszorítása és felkészülés az éghajlatváltozásra:

1. A klímaváltozás lehetséges hatásaira való felkészülés;

2. A klímaváltozást kiváltó és/vagy erősítő tényezők csökkentése, illetve megszüntetése;

3. A fosszilis energiaforrások megújulókkal való kiváltása.

X. Fenntartható vízgazdálkodás:

1. Magyarország vízmegtartó képességének javítása;

2. A felszíni és felszín alatti vízkészletek megóvása;

3. Árvízi, belvízi felkészülés és árvíz- és belvízvédelem.

E hosszú távú célok elérése csak a lehetőséget megalapozó – akár a hosszú távú célokkal konfliktust vállaló – reformok, és a társadalom minden tagjának tudatos tevékenysége által mehet végbe. Ennek érdekében együttműködésre van szükség a közsféra, a gazdaság és a társadalom szereplői között.

A végrehajtás olyan, a minél szélesebb társadalmi együttműködéssel megvalósítandó rendszeres stratégiai felülvizsgálaton alapuló folyamat, amely szélesíti és bővíti a fenntarthatóságról, az azt veszélyeztető folyamatokról és a szükséges értékváltásról való tudást, erősíti a tudományos kutatást és tudáscserét, a kutatási eredmények elérhetővé tételét, a fenntarthatóságról szóló tudás széles körű elterjesztését, valamint a változások értékelése és monitoringja révén lehetővé teszi a közpolitikák és a végrehajtott intézményrendszer rendszeres megújítását.

A Stratégia legfontosabb cselekvési területei – intézményrendszer

A közigazgatás fejlesztése - a közigazgatás szolgáltató-típusú, költség-hatékony, a szubszidiaritás elvére épülő átalakítása támogatja a fenntarthatóság céljait; ennek érdekében az átalakítás során tekintettel kell lenni a fenntarthatóság alapelveire, szempontjaira is, valamint arra, hogy a fejlesztési folyamat hatékonyan biztosítsa a közpolitikák között a fenntarthatóság érdekeit szolgáló összhangot mind tervezésük, mind végrehajtásuk során.

A fenntarthatóságra vonatkozó tudományos kutatások eredményeinek be kell épülnie a közpolitika-alkotás folyamatába, annak eredményessé és számon kérhetővé tétele érdekében. Ehhez kapcsolódóan kiemelten fontos a közigazgatási szakapparátus, a döntéshozók és a tudományos szféra közötti párbeszéd fórumainak megteremtése.

A jogszabályi környezet fejlesztése – a fenntarthatóságot támogató, meglévő szabályok érvényesülése és a fenntarthatóság feltételeit támogató új jogszabályok kidolgozása és bevezetése érdekében tovább kell finomítani, és fejleszteni kell a hazai jogi kereteket.

A fenntarthatóság érvényesítése a törvényalkotási folyamatban, a törvények végrehajtásában, a kormányzati politika aktívabbá tételében, valamint az önkormányzati tevékenységet és a közintézményeket érintően - a fenntarthatóság érvényesítését szolgáló lépéseket szükséges meghatározni a törvényalkotási folyamatban és a törvények végrehajtásában, a kormányzati politika aktívabbá tételében, valamint az önkormányzati tevékenységet és a közintézményeket érintően. Ennek lehetséges elemei:

- (a) meg kell vizsgálni egy *fenntartható fejlődéssel foglalkozó testületet* létrehozásának lehetőségét, amelynek tagjai az állami szervezetek, a központi kormányzat, illetve a helyi önkormányzatokat képviselő intézmények delegáltjai mellett, a gazdasági élet, a civil szféra, a tudományos élet és más érdekcsoportok képviselői is.
- (b) a fenntartható fejlődési stratégiák interszektorális szemléletű, hosszú távú, stratégiai tervezési keretdokumentumok, melyekben a három kiemelt fejlesztési dimenzió (a környezeti, társadalmi és gazdasági) egyensúlyban, összhangban való fejlesztésére kell törekedni – ennek megfelelően a tervezés, a végrehajtás és a folyamatos felülvizsgálat, illetőleg a fenntarthatósághoz kapcsolódó egyéb tagállami feladatok koordinációjára meg kell vizsgálni a Kormányzaton belül egy, *az ágazati rendszert horizontálisan összekötő, a fenntarthatósági szempontok érvényesülését támogató* Fenntartható Fejlődés Stratégiai és Koordinációs Központ kialakításának indokoltságát és lehetőségét;
- (c) az *Országgyűlés* Bizottságainak munkája során törekedni kell a Stratégiában lefektetett keretek és alapelvek figyelembe vételére;
- (d) a *törvény-előkészítés folyamatában* az előterjesztésekhez kapcsolódó társadalmi, gazdasági, valamint környezeti hatások külön-külön történő bemutatása mellett törekedni kell az e *hatások* közötti lényeges összefüggések, kölcsönhatások *világos bemutatására* is;

- (e) a „Jövő nemzedékek” ombudsmanja intézményének létrehozása – annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek érdekeinek védelme minél hangsúlyosabban megjeleníthető, és érvényesíthető legyen a döntéshozatal során;
- (f) a közintézmények (pl.: iskolák, stb.) szerepvállalásának támogatása a stratégia végrehajtásában és a szükséges szemléletváltás elősegítésében.

5.3. Monitoring és értékelés

A hazai Fenntartható fejlődési alapindikátor-rendszert (FAIR) kialakítása – az Eurostat által koordinált folyamatban – jelenleg folyik.

Ennek megfelelően az NFFS mellékletként is megjelenítésre kerülő FAIR még csak munkaváltozatnak tekinthető, melyből 2007. második felére várható egy első változat. Nem szabad ugyanakkor elfelejtenünk azt sem, hogy az EU, illetve a tagállamok kétéves gördülőtervezésével koherenciában maga az indikátorrendszer is folyamatosan felülvizsgálatra, fejlesztésre kerül, így végleges indikátor-készletről mindig csak egy adott időpillanatban beszélhetünk.

A FAIR koncepciója két pilléren áll:

a.) az első pillér a módszertanilag részletesen alátámasztott, az Eurostattal közösen kialakított, uniós fenntarthatósági indikátorrendszer implementációja; ez egy nemzetközileg összehasonlítható indikátorokból álló, döntően horizontális alapú indikátorrendszer, mely a gazdasági, társadalmi és természeti folyamatokat mutatja be.

b.) a második pillér a széles nyilvánosság tájékoztatását, illetve a fenntarthatósági szemléletformálást támogató, módszertanilag jelenleg még kevésbé kiforrott, de fejleszhető, és kiemelten jól kommunikálható, illetve értelmezhető néhány indikátorból áll; ez egy módszertanilag még fejlesztés alatt álló, fenntarthatósági indikátorokból álló mérőszám-rendszer, melyben összefoglaló, esetleg kompozit jellegű indikátorok mutathatják be – nemzetközi összehasonlításban – hazánk fenntarthatósági helyzetét és annak alakulását, ezen belül is kiemelten fókuszálva a jól kommunikálható és a könnyen megérthető indikátorok szerepeltetésére és mérésére is (pl.: ökológiai lábnyom, ökológiai deficit, stb.), melyek segítségével a fenntarthatóság a lakosság és az oktatás számára is könnyen érthető mérőszámokkal jellemezhetővé és nyomon-követhetővé válik.

Lehetőség szerint biztosítani kell, hogy a FAIR minden eleme az Európai Unió fenntartható fejlődés indikátoraihoz módszertanilag igazítható legyen. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a magyar stratégia sajátosságai miatt várhatóan nem alakítható ki teljes megfeleltetés. Az alkalmazott mutatók körét folyamatosan felül kell vizsgálni.

A Stratégia és a FAIR viszonya

Az indikátorrendszer és a Stratégia egymást támogatja.

Ennek megfelelően az indikátorrendszernek a stratégia szempontjaira kell épülnie. A társadalom, a gazdaság és a környezet azon területeiről kell információval szolgálnia, amelyeket a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia prioritásként megnevez.

Az indikátorok felülvizsgálatával párhuzamosan a mutatók lehetővé teszik azt is, hogy a Stratégiát új szempontok szerint módosítsuk.

A változó Stratégia ugyanakkor ismét az indikátorrendszer fejlesztését, alakítását, hangsúlyainak átértékelését teszi szükségessé.

Így a Stratégia és a hozzá kapcsolódó indikátorrendszer állandó kölcsönhatásban áll egymással.

Budapest, 2007. június